

Wymagania na poszczególne oceny z Historii w kl. I, II, III i IV – poziom rozszerzony.

1. Uczniowie zostają zapoznani ze szczegółowymi warunkami i sposobem oceniania na początku roku szkolnego, a o możliwych zmianach zaraz po ich wprowadzeniu.
2. Niniejsze warunki są zgodne ze Statutem II Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Piotrkowie Trybunalskim oraz z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lutego 2019r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna. Uczeń:

- 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych;
- 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych.

II. Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń:

- 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;
- 2) rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego;
- 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny;
- 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.

III. Tworzenie narracji historycznej. Uczeń:

- 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym;
- 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego;
- 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.

Formy kontroli osiągnięć uczniów

Przewiduje się kontrolę umiejętności i wiedzy w następujących formach:

- wypowiedź pisemna przygotowana z większej partii materiału (wypracowanie, test, sprawdzian, kartkówka); oceny pozytywne z tych form są warunkiem koniecznym uzyskania oceny śródrocznej, rocznej i końcowej;

- odpowiedź ustna (rozmowy, udział w dyskusji, dłuższe wypowiedzi na określony temat);
- formułowanie samodzielnych wniosków i ocen w formie pisemnej (zadanie, wypracowanie) i ustnej (dyskusja);
- praca z różnymi źródłami historycznymi, mapami itp. w formie ćwiczeń praktycznych;
- pozyskiwanie informacji z różnych źródeł, hierarchizowanie ich, prezentowanie własnych poglądów z użyciem logicznie dobranych argumentów w formie referatów, prezentacji itp.
- aktywność pozalekcyjna (udział w konkursach, olimpiadach, realizacji projektów)

Kryteria osiągnięcia sukcesu

celujący – ocenę celującą z historii otrzymuje uczeń, który opanował treści nauczania – wymagania szczegółowe w zakresie rozszerzonym zawarte w Podstawie Programowej; prezentuje dociekliwość podczas rozwiązywania problemów historycznych; systematycznie pracuje nad pogłębianiem wiedzy historycznej, uczestniczy i osiąga sukcesy w pozaszkolnych konkursach i olimpiadach przedmiotowych. Samodzielnie dostrzega związki przyczynowo - skutkowe oraz inne zależności między wydarzeniami, procesami, faktami z różnych dziedzin życia w procesie historycznym; potrafi porównać różne opinie i krytycznie analizować fakty historyczne; wyciąga i prezentuje samodzielne wnioski i formułuje opinie; w wypowiedziach pisemnych i ustnych powołuje się na źródła historyczne, bezbłędnie posługuje się terminologią historyczną, prezentuje wysoką sprawność językową. Samodzielnie potrafi dokonać krytycznej analizy różnych źródeł historycznych.

bardzo dobry – ocenę bardzo dobrą z historii otrzymuje uczeń, który w pełni opanował treści nauczania – wymagania szczegółowe w zakresie podstawowym lub rozszerzonym zawarte w Podstawie Programowej; pracuje systematycznie; wykazuje zainteresowanie problematyką historyczną, uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach przedmiotowych; wykorzystuje różne źródła wiedzy; starannie wykonuje dodatkowe zadania. Posiada umiejętność dostrzegania związków przyczynowo - skutkowych oraz innych zależności między wydarzeniami z różnych dziedzin życia w procesie historycznym; potrafi krytycznie analizować fakty historyczne; podejmuje samodzielną ocenę faktów, zjawisk i postaci; potrafi dokonać krytycznej analizy źródeł historycznych. Wykazuje się pełną znajomością faktów, wydarzeń i procesów historycznych w różnych dziedzinach i potrafi ukazać zależności w czasie i przestrzeni między nimi; w wypowiedziach pisemnych i ustnych posługuje się bezbłędym stylem i bezbłędnie, ze zrozumieniem stosuje terminologię historyczną.

dobry – ocenę dobrą z historii otrzymuje uczeń, który w większości opanował wiedzę wymaganą w Podstawie Programowej (ma w zakresie wiedzy niewielkie braki); poprawnie wykonuje zadania wymagające opanowania umiejętności przewidzianych Podstawą Programową; pracuje systematycznie; przedstawia zawiązki przyczynowo - skutkowe i inne; potrafi analizować zjawiska historyczne (czasem odtwórczo); potrafi analizować teksty źródłowe i inne źródła historyczne oraz podejmuje próbę ich interpretacji. Potrafi w podstawowym zakresie wnioskować i uzasadniać

swoje stanowisko oraz podejmuje ocenę zjawisk. W wypowiedziach pisemnych i ustnych styl nie budzi większych zastrzeżeń; w stosowaniu terminologii historycznej nie popełnia większych błędów.

dostateczny – ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował wymagania przewidziane w Podstawie Programowej w stopniu podstawowym, jego wiedza jest fragmentaryczna i wrywkowa; nie łączy wydarzeń historycznych w logiczne ciągi; przy pomocy nauczyciela poprawnie wykonuje zadania wymagające zastosowania przewidzianych programem umiejętności, pracuje jednak systematycznie. Związki przyczynowo - skutkowe przedstawia w sposób schematyczny; podejmuje próby analizy faktów, wydarzeń, zjawisk, ale analiza ta ma charakter odtwórczy, związany z opisem wydarzeń; wiedzę również przedstawia w sposób odtwórczy, ma problemy z samodzielną oceną, nie zawsze potrafi wyciągnąć prawidłowe wnioski. Zdarzają się błędy w rozumieniu i stosowaniu terminologii historycznej; w wypowiedziach występują błędy stylistyczne i gramatyczne.

dopuszczający – ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który wykazuje spore braki w wiadomościach objętych Podstawą Programową, ale posiadane przez niego wiadomości i umiejętności pozwalają na kontynuowanie nauki; dysponuje jednak podstawowymi umiejętnościami i przy pomocy ze strony nauczyciela jest w stanie wykonać proste zadania wymagające ich zastosowania. Ma problemy z dostrzeganiem związków przyczynowo - skutkowych i analizą zjawisk historycznych; wiedza ma charakter odtwórczy; uczeń potrafi jedynie opisywać proces historyczny bez wnioskowania, oceniania i uzasadniania. W stosowaniu i rozumieniu pojęć i terminów historycznych występują błędy, w wypowiedziach pisemnych i ustnych słownictwo jest ubogie a styl często niejasny.

0% - 29%	- ocena niedostateczna
30% - 49%	- ocena dopuszczająca
50% - 73%	- ocena dostateczna
74% - 87 %	- ocena dobra
88% - 96%	- ocena bardzo dobra
97% - 100%	- ocena celująca

1. Przedmiotem oceny są:

- wiadomości
- umiejętności

2. Uczeń otrzymuje oceny:

- bieżące

- klasyfikacyjne
 - a) śródroczne i roczne
 - b) końcowe

3. Formy bieżącej kontroli postępów w nauce:

- wypowiedzi ustne obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji
- niezapowiedziane kartkówki z trzech ostatnich lekcji na ocenę bieżącą;
- sprawdzian minimum dwa w okresie w formie ustalonej przez nauczyciela, zapowiedziane wcześniej zgodnie ze statutem szkoły.

4. Uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania:

- przed lekcją (nieprzygotowanie do odpowiedzi bieżącej)
- zgłoszenie nieprzygotowania przed lekcją do odpowiedzi ustnej jest honorowane jako nieprzygotowanie do ewentualnej kartkówki.
- uczniom przysługują dwa nieprzygotowania na każdy okres.

5. Termin prac pisemnych:

- sprawdzone i ocenione prace pisemne będą przedstawione do wglądu uczniom w ciągu 14 dni.
- kartkówki będą sprawdzane w terminie 7 dni od ich przeprowadzenia.

6. Poprawa sprawdzianów i zaliczenie zaległych kartkówek:

- uczeń nieobecny na pracy kontrolnej jest zobowiązany do zaliczenia jej w terminie i formie ustalonej przez nauczyciela. Uczeń zobowiązany jest ustalić dogodny termin zaliczenia w ciągu 7 dni od powrotu do szkoły.

7. Uczniowie objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną mają prawo do:

- Dostosowania wymagań do potrzeb i możliwości uczniów, które polegają na wydłużeniu czasu pracy pisemnej zastępowaniu odpowiedzi ustnej bieżącą odpowiedzią pisemną, lub innymi formami dostosowań.

	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Historia – periodyzacja, źródła	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje definicje terminów historia i prehistoria; • wymienia różne rodzaje źródeł historycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady źródeł historycznych należących do różnych kategorii; • przedstawia periodyzację dziejów wraz z cezurami poszczególnych epok 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia problemy, które wiążą się z podziałem dziejów na epoki; • zwraca uwagę na wewnętrzne podziały w ramach poszczególnych epok; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin historiografia; • wymienia przykładowe źródła charakterystyczne dla starożytności i średniowiecza; • na dowolnym przykładzie pokazuje, czego możemy się dowiedzieć ze źródła ikonograficznego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega krytyka wewnętrzna i krytyka zewnętrzna źródła oraz dlaczego są one ona niezbędnym elementem interpretacji źródła; • wyjaśnia rolę archeologii w poznawaniu dziejów • przedstawia, na czym mogą polegać fałszerstwa źródeł historycznych;
I. PRADZIEJE I HISTORIA STAROŻYTNEGO WSCHODU					
2. Najdawniejsze dzieje człowieka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie tereny Żywnego Półksiężycza; • wyjaśnia, na czym polegało przejście od koczowniczego do osiadłego trybu życia i umiejscawia w czasie ten proces; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscawia w czasie rewolucję neolityczną i dostrzega, że był to proces długotrwały; • wskazuje kolejne przemiany cywilizacyjne związane z wykorzystywaniem metali 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się poprawnie terminem rewolucja neolityczna; • wymienia przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej; • wskazuje na mapie najstarsze znane nam osady neolityczne oraz podaje przybliżony czas ich powstania; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzieli przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej na społeczne, gospodarcze i kulturowe; • charakteryzuje warunki naturalne obszarów, na których powstały najstarsze znane nam osady neolityczne (Jerycho i Çatalhöyük); 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady dzieł sztuki z epoki paleolitu; • przedstawia przykładowe budowle megalityczne i hipotezy z nimi związane
3. Starożytna cywilizacja Mezopotamii i pierwsze imperia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary Mezopotamii, przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) i zasięg imperium perskiego; • rozumie i poprawnie stosuje terminy: system irygacyjny, pismo klinowe, politeizm, urbanizacja, Kodeks Hammurabiego, imperium, despotia wschodnia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia w kolejności chronologicznej różne cywilizacje / państwa, które istniały w na obszarze starożytnej Mezopotamii (cywilizacja Sumerów, Babilonia, Persja); • charakteryzuje wierzenia starożytnych ludów Mezopotamii; • przedstawia ustrój despotii wschodniej i organizację imperium perskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii; • wymienia przyczyny upadku imperiów w Mezopotamii; • przedstawia podziały społeczeństwa Babilonii w czasach Hammurabiego; • formułuje zasadę prawną, na której opierał się Kodeks Hammurabiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia relacje władca–bóstwo (bóstwa) w starożytnej Mezopotamii; • porównuje osiągnięcia cywilizacji różnych ludów starożytnej Mezopotamii • poprawnie posługuje się wszystkimi terminami wymienionymi w celach lekcji (system irygacyjny, politeizm, ziggurat, pismo klinowe, ustrój teokratyczny, despotia wschodnia, satrapia, urbanizacja) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia insygnia władzy monarszej w starożytnej Mezopotamii; • przedstawia historię odkryć najstarszych miast Mezopotamii w XIX w. • przedstawia działalność polskich archeologów na Bliskim Wschodzie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
4. Egipt faraonów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary starożytnego Egiptu z uwzględnieniem podziału na Górny i Dolny Egipt; wie, kto to był faraon; wymienia przykładowych bogów egipskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę społeczną starożytnego Egiptu; charakteryzuje ustrój polityczny starożytnego Egiptu; wymienia przykładowe osiągnięcia kultury egipskiej, w tym pismo; charakteryzuje gospodarkę starożytnego Egiptu z uwzględnieniem roli warunków naturalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie egipskim; przedstawia osiągnięcia kultury i cechy charakterystyczne sztuki starożytnego Egiptu; charakteryzuje religię egipską i jej związki z funkcjonowaniem państwa; zna sposoby przedstawiania bogów w starożytnym Egipcie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki między religią, sztuką i władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja zwłok, piramidy, faraon jako syn boga); wyjaśnia, dlaczego w starożytnym Egipcie kapłani zajmowali wysoką pozycję w hierarchii społecznej; rozpoznaje przykładowe wizerunki bóstw egipskich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zna symbole władzy faraona i porównuje je z insygniami władzy monarszej charakterystycznymi dla starożytnej Mezopotamii; przedstawia biogram faraona Echnatona przedstawia działalność polskich archeologów w Egipcie
5. Lud Izraela	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary Palestyny; wymienia zasady judaizmu; posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza, mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dzieje starożytnego Izraela w kontekście biblijnych postaci Mojżesza, Dawida i Salomona; przedstawia rolę proroków w dziejach Izraela; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dzieje Izraela w kontekście biblijnej postaci Abrahama i niewoli babilońskiej; posługuje się terminami: rabin, synagoga, świątynia jerozolimska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich znaczenie; wyjaśnia różnicę między świątynią jerozolimską a synagogą; przedstawia znaczenie języka hebrajskiego w dziejach Żydów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> prześwietla rolę Fenicjan w starożytnym świecie śródziemnomorskim ze szczególnym uwzględnieniem Kartaginy; na podstawie Biblii i książki Ł. Niesiołowskiego-Spanó przedstawia stosunki Hebrajczyków i Filistynów;
6. Starożytne cywilizacje Indii i Chin	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary starożytnych cywilizacji Indii i Chin; przedstawia podstawowe zasady hinduizmu, buddyzmu, taoizmu i konfucjanizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia podziały społeczeństwa starożytnych Indii, posługując się terminami warna i kasta; wymienia przykładowe osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje hinduizm i buddyzm; wyjaśnia związki konfucjanizmu z funkcjonowaniem państwa; wymienia osiągnięcia starożytnych cywilizacji Indii i Chin 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany sytuacji politycznej w starożytnych Chinach; wymienia dzieła piśmiennictwa starożytnych Indii; porównuje ustroje starożytnych Indii i Chin; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cywilizację Doliny Indusu; wyjaśnia, co z kultury i religii starożytnych Indii i Chin przetrwało do dnia dzisiejszego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
7. Początki cywilizacji greckiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne; • wymienia niektóre cechy polis 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy polis i wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi na Półwyspie Bałkańskim; • wymienia ustroje występujące w <i>poleis</i>; • wymienia niektóre przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej i umiejscawia ją w czasie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje warunki geograficzne Półwyspu Bałkańskiego i obszaru Starożytnego Wschodu; • charakteryzuje ustroje <i>poleis</i> greckich; • wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej; • pokazuje na mapie obszar skolonizowany przez Greków; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia pogląd, że polis była wspólnotą obywateli; • wymienia etapy zakładania kolonii • przedstawia skutki wielkiej kolonizacji greckiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kontakty Greków z Fenicjanami w czasie wielkiej kolonizacji; • charakteryzuje kulturę minojską i mykeńską; • przedstawia historię odkryć Henryka Schliemanna;
8. Ateny i Sparta	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite); • pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attykę); • wymienia organy władzy w Sparcie; • wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e.; • wymienia grupy społeczne w Sparcie i wskazuje, kto miał prawa polityczne; • wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e.; • rozumie termin spartańskie warunki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie; • charakteryzuje wychowanie spartańskie; • charakteryzuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa; • wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis; • charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie; • przedstawia reformy Klejstenesa, które przetrwały do V w. p.n.e.; • charakteryzuje społeczeństwo ateńskie; • ocenia zalety demokracji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę; • przedstawia rolę Likurga w historii Sparty; • uzasadnia pogląd, że w Sparcie panował ustrój oligarchiczny; • porównuje pozycję obywateli w systemie ustrojowym Sparty i Aten; • ocenia wady demokracji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy Drakona i Solona i ich rolę w rozwoju demokracji; • odnajduje w późniejszych epokach elementy ustrojowe Aten i Sparty
9. Wojny grecko-perskie i ich następstwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Maraton, Termopile, Salaminę; • przedstawia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przebieg wojen grecko-perskich; • przedstawia polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki wojen grecko-perskich; • wyjaśnia przyczyny dominacji Aten i Sparty w świecie greckim; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co pozostało do dziś z tradycji wojen grecko-perskich; • przedstawia rywalizację w świecie greckim w IV w. p.n.e. w kontekście skutków wojen 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daje przykłady z historii różnych państw bitew, które są określane jako „Termopile” np. polskie Termopile, amerykańskie Termopile; • wyjaśnia, dlaczego te bitwy

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
				grecko-perskich z V w. p.n.e.;	zostały tak określone;
10. Społeczność polis. Religia, teatr i sport w życiu Greków	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki; wymienia przykładowe dzieła literatury greckiej i ich autorów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje religię grecką; przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji; przedstawia rolę teatru i sportu w życiu starożytnych Greków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację niewolników i wyjaśnia ich rolę w gospodarce greckiej; przedstawia rolę literatury w życiu starożytnych Greków; przedstawia rolę wyroczni w życiu starożytnych Greków (szczególnie wyroczni delfickiej) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków; posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim były hetery w starożytnych Atenach i jaką odgrywały rolę
11. Nauka, sztuka i architektura w Grecji archaicznej i klasycznej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia okresy występujące w kulturze greckiej i podaje czas ich trwania; wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa i Arystotelesa; rozpoznaje style architektoniczne i daje przykłady zabytków architektury greckiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze poglądy Platona i wie, jakie szkoły założyli Platon i Arystoteles; wie, kto to byli sofiści, i zna przykładowych jońskich filozofów przyrody; charakteryzuje rzeźbę grecką i wymienia najbardziej znanych rzeźbiarzy greckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia poglądy jońskich filozofów przyrody; charakteryzuje malarstwo greckie, w tym malarstwo wazowe; przedstawia historiografię grecką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice w sztuce greckiej między okresem archaicznym a klasycznym; przedstawia różnicę w opisywaniu historii między Herodotem a Tukidydesem; charakteryzuje założenia edukacji klasycznej; posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływy i motywy kultury greckiej w późniejszych epokach przedstawia wpływy kultury greckiej we współczesnym świecie
12. Aleksander Wielki i hellenizm	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Macedońskiego; wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego; rozumie pojęcie kultura hellenistyczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego w stosunku do ludów podbitych; wyjaśnia pojęcie monarchia hellenistyczna; wymienia przykładowe osiągnięcia kultury hellenistycznej i ich twórców; przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach; przedstawia sytuację w imperium Aleksandra Macedońskiego po jego śmierci; wyjaśnia rolę, jaką odegrała Aleksandria w Egipcie w rozwoju kultury hellenistycznej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działania Filipa II do Greków; ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie; przedstawia specyfikę kultury hellenistycznej; porównuje sztukę helleńską (klasyczną) z hellenistyczną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Issos jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii wyjaśnia, dlaczego Aleksander Macedoński jest uważany za jednego z największych wodzów w historii

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		cynizmu;			
III. RZYM I ŚWIAT ŚRÓDZIEMNOMORSKI POD RZYMSKIM PANOWANIEM					
13. Początki dziejów Rzymu i narodziny Imperium	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym; • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian; • przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią; • wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego; • charakteryzuje armię rzymską; • przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie; • wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje początki Rzymu; • omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, • przedstawia wojny puniczne oraz wyjaśnia ich przyczyny i skutki; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta; • przedstawia przemiany ustrojowe w VI w. p.n.e.; • wyjaśnia źródła konfliktu między grupami społecznymi w Rzymie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia inne zwierzęta związane z najdawniejszą historią Rzymu; • przedstawia kulturę Etrusków i ich wpływ na kulturę starożytnego Rzymu;
14. Państwo rzymskie w II–I w. p.n.e.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje; • przedstawia strukturę społeczeństwa rzymskiego; • charakteryzuje dyktaturę Cezara 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie; • charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej; • przedstawia reformy braci Grakchów; • przedstawia przekształcenia w armii rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze społecznej Rzymian; • wyjaśnia związki między przekształceniami społecznymi i gospodarczymi a funkcjonowaniem państwa; • wymienia przykładowe przyczyny wojen domowych w Rzymie; • wskazuje na elementy monarchiczne, oligarchiczne i demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w I w. p.n.e.; • ocenia wpływ obywateli na podejmowanie decyzji w okresie republiki; • wskazuje na mocne i słabe strony ustroju republikańskiego; • przedstawia przekształcenia ustrojowe za rządów Oktawiana Augusta; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w późniejszych epokach elementy ustrojowe republikańskiego Rzymu • porównuje pozycję obywateli w republikańskim Rzymie z pozycją obywateli w Atenach i Sparcie;
15. Państwo i społeczeństwo rzymskie w I–II w. n.e.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie rozrost Imperium Rzymskiego w okresie cesarstwa; • przedstawia zakres władzy cesarskiej; • przedstawia sytuację 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział różnych grup społecznych w sprawowaniu władzy; • wyjaśnia pojęcie romanizacji; • umiejscawia w czasie rozwój terytorialny cesarstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na sytuację materialną i polityczną różnych grup społecznych; • wymienia czynniki wspierające proces romanizacji; • wyjaśnia, co wzmacniało 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje położenie niewolników w starożytnej Grecji i Rzymie; • wyjaśnia, co i w jaki sposób sprzyjało romanizacji; • wyjaśnia termin <i>pax Romana</i>; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rządy dwóch cesarzy z I – II w. i wyjaśnia, dlaczego ich rządy były, jego zdaniem, ważne dla cesarstwa rzymskiego;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	niewolników w cesarstwie		władzę cesarzy w okresie pryncypatu;		
16. Kultura Imperium Rzymskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia budowlę charakterystyczne dla Rzymu; wymienia przykładowych autorów rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje literaturę i filozofię rzymską, podaje przykłady dzieł i ich autorów; wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych); przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej; przedstawia cechy sztuki rzymskiej; przedstawia założenia urbanistyczne miasta rzymskiego; wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie prawa rzymskiego, przytaczając przykładowe zasady prawa rzymskiego obowiązujące do dziś; porównuje cechy rzeźby greckiej i rzymskiej; ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływy kultury rzymskiej we współczesnym świecie
17. Religie tradycyjne i rozwój chrześcijaństwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty; pokazuje na mapie pierwsze gminy chrześcijańskie; wymienia zasady chrześcijaństwa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Palestynie w I w. p.n.e.; przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim; przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę kultu cesarskiego; wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie; przedstawia rolę św. Pawła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem; przedstawia rolę biskupów i wzrost znaczenia niektórych z nich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między męczennikiem a wyznawcą
18. Kryzys Imperium Rzymskiego i upadek cesarstwa na Zachodzie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa; wymienia różnice między częścią wschodnią a zachodnią Cesarstwa Rzymskiego; wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w.; charakteryzuje reformy Dioklecjana; przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przemiany społeczno-gospodarcze w cesarstwie w III w.; wyjaśnia konsekwencje kryzysu cesarstwa w III w.; przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w Cesarstwie Rzymskim w IV w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje najazdy germańskie na Rzym w IV i V w.; przedstawia konsekwencje tych najazdów dla Cesarstwa Rzymskiego; wyjaśnia, co spowodowało przetrwanie cesarstwa wschodniorzymskiego; przedstawia proces kształtowania się doktryny chrześcijańskiej (sobór w Nicei); 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sylwetkę cesarza Juliana Apostaty; ocenia jego próbę przywrócenia pozycji pogaństwa w cesarstwie;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
19. Powstanie państw barbarzyńskich na gruzach cesarstwa zachodniego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary zajęte przez Longobardów i Franków; • przedstawia rolę św. Benedykta z Nursji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się państwa Franków; • pokazuje na mapie obszary Cesarstwa Rzymskiego, na których powstawały państwa barbarzyńskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpłynęło na trwałość państw barbarzyńskich, które powstały na gruzach cesarstwa; • przedstawia rolę św. Augustyna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wzajemne relacje między ludnością rzymską a germańską; • przedstawia rolę papieża Grzegorza Wielkiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w prawach germańskich, np. prawo salickie, longobardzkie, ślady po cesarstwie rzymskim
20. Bizancjum – nowy Rzym	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego; • pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana; • przedstawia podział w religii chrześcijańskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rządy cesarza Justyniana; • wymienia cechy kultury bizantyjskiej i przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej; • charakteryzuje chrześcijaństwo wschodnie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację polityczną po śmierci cesarza Justyniana; • przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej; • przedstawia konflikty wewnętrzne na tle religijnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej; • ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego; • wskazuje na związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę w życiu politycznym poddanych cesarstwa bizantyjskiego odgrywały igrzyska organizowane na hipodromie
21. Arabowie i świat islamu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Arabów; • wymienia filary islamu; • wymienia dwa najstarsze odłamy islamu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność Mahometa; • wyjaśnia różnice między odłamami islamu; • przedstawia podział polityczny świata muzułmańskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu; • charakteryzuje kulturę arabską; • wymienia czynniki jednoczące świat arabski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia gospodarczą rolę Arabów; • ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską; • wyjaśnia, co i w jaki sposób wpływało na jedność świata arabskiego oraz jego ekspansję; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Poitiers jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii • wyjaśnij, co to są hadisy i jaka odgrywają rolę w religii i kulturze muzułmanów;
22. Monarchia Karola Wielkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego; • przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego; • pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków; • podaje definicję monarchii patrymonialnej; • przedstawia organizację państwa Franków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy renesansu karolińskiego i przykładowych twórców; • charakteryzuje okres rządów Pepina Małego (Krótkiego); • wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób Karol Wielki dążył do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego; • uzasadnia pogląd, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną; • wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim; • wyjaśnia przyczyny rozpadu monarchii frankijskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Karol Wielki jest wymieniany jako jeden z prekursorów zjednoczonej Europy

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny rozpadu monarchii frankijskiej; 		
23. Europa pokarolińska i początki feudalizmu	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie państwa, które powstały po rozpadzie monarchii karolińskiej; wymienia obowiązki wasala i seniora; wyjaśnia, co był hołd lenny; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje system lenny; opisuje włość ziemską, zwracając uwagę na jej cechy charakterystyczne i wpływ na gospodarkę; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia genezę systemu feudalnego; przedstawia proces powstawania Francji i Rzeszy; charakteryzuje rolnictwo wczesnośredniowieczne; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację miast we wczesnym średniowieczu; wskazuje różnice między systemem feudalnym a systemem lennym; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego najszybciej rozpadła się część monarchii frankijskiej, którą odziedzyczył Lotar;
24. Kształtowanie się państw w północnej, środkowej i wschodniej Europie	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie; przedstawia rolę Cyryla i Metodego w rozwoju cywilizacyjnym Słowian; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces powstawania państwa czeskiego i Rusi Kijowskiej; wymienia podstawowe różnice między kręgami cywilizacji chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces powstawania państw wielkomorawskiego i węgierskiego; przedstawia rolę wypraw Normanów w kształtowaniu się państw europejskich; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> ocenia wkład świętych Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian; wyjaśnia różnice między dwoma kręgami kultury chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kulturę ludów skandynawskich i jej wpływ na kraje Europy Środkowo-Wschodniej; wyjaśnia rolę wypraw Normanów i wikingów w rozwoju Europy Środkowo-Wschodniej;
25. Władze i idee uniwersalne – cesarstwo, Kościół, kultura	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Ottona I i Ottona III zmierzające do odnowy Cesarstwa Rzymskiego; przedstawia spór papieża Grzegorza VII z królem Henrykiem IV; wymienia przykładowe cechy architektury romańskiej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w.; przedstawia przykładowe reformy podjęte przez papieża i sobory; wymienia postanowienia konkordatu wormackiego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sztukę romańską; porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim pod względem zasięgu terytorialnego; wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele X–XI w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim pod względem idei władzy cesarskiej; przedstawia, w jaki sposób po sporze o inwestyturę Kościół uniezależnił się od władzy świeckiej; wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją władcy w państwie; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki Ottona III z cesarzami bizantyjskimi i wyjaśnia, jaki to miało wpływ na koncepcje polityczne Ottona III; wyjaśnia, jaką rolę w sporze o inwestyturę odegrała Matylda Toskańska;
26. Powstanie państwa polskiego	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny chrztu Mieszka I; przedstawia organizację państwa Mieszka I; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I; przedstawia skutki przyjęcia chrztu; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-czeskie w kontekście przebiegu granicy i chrystianizacji; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich i polsko-czeskich za Mieszka I; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wyniki badań archeologicznych, które powiększają naszą wiedzę o początkach państwa polskiego;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki Mieszka I z Niemcami w kontekście zmian przebiegu granicy i chrystianizacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu państwa Mieszka I; 	
27. Monarchia piastowska do 1138 r.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego około roku 1000 i 1138; • przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego; • przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego i Bolesława Krzywoustego w kontekście zmian granic; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dążenia Bolesława Chrobrego i Bolesława Śmiałego do wzmocnienia niezależności państwa polskiego; • charakteryzuje ekspansję Bolesława Krzywoustego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • porównuje stosunki polsko-niemieckie za pierwszych Piastów i wyjaśnia, co wpływało na ich kształt; • przedstawia proces odbudowy państwa przez Kazimierza Odnowiciela; • przedstawia konflikt Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, które wydarzenia z okresu panowania pierwszych Piastów były najważniejsze z punktu widzenia niezależności państwa; • przedstawia konflikty w tonie dynastii za panowania pierwszych Piastów; • wyjaśnia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wiarygodność źródeł do konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem • znajduje podobny konflikt w historii Europy wczesnośredniowiecznej
28. Społeczeństwo, gospodarka i kultura w czasach pierwszych Piastów	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę administracyjną państwa pierwszych Piastów; • wymienia przykładowe zabytki kultury romańskiej w Polsce; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę romańską w Polsce; • przedstawia przekształcenia w rolnictwie w okresie panowania pierwszych Piastów; • wymienia obowiązki poddanych księcia; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę ośrodków wczesnomiejskich w monarchii piastowskiej; • przedstawia rolę wsi służebnych; • wskazuje na związki kultury romańskiej w Polsce z kręgiem kultury łacińskiej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia pogląd, że monarchia pierwszych Piastów miała charakter patrymonialny; • wyjaśnia rolę handlu w monarchii pierwszych Piastów; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób monety pełniły funkcję propagandową w monarchii wczesnopiastowskiej • na podstawie prac prof. Stanisława Suchodolskiego przedstaw najnowsze ustalenia dotyczące monet pierwszych Piastów;
V. ROZKWIĆ ŚREDNIOWIECZA					
29. Wieś i miasto w Europie Zachodniej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia pozycję i zobowiązania ludności chłopskiej w XIII w.; • opisuje organizację przestrzeni miejskiej; • posługuje się terminem prawo miejskie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w.; • charakteryzuje władze i strukturę społeczną mieszkańców miasta; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ zmian klimatycznych na rozwój rolnictwa; • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa; • wskazuje związki organizacji 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej; • porównuje rytm życia wiejskiego i miejskiego oraz wyjaśnia, co na niego wpływało; • przedstawia konflikty 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • na współczesnym planie miasta pokazuje jego elementy związane ze średniowieczem; uzasadnia swoje decyzje • przedstawia centra gospodarcze w okresie rozkwitu średniowiecza i ich główne produkty; • przedstawia rolę Hanzy;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			przeźreni miejskiej z funkcjonowaniem miasta; • charakteryzuje handel średniowieczny (XII–XIII w.);	społeczne w mieście średniowiecznym (XIII w.);	
30. Władza i społeczeństwo w Europie Zachodniej	Uczeń: • przedstawia podział społeczeństwa na stany; • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej w Anglii; • przedstawia okoliczności zwołania Stanów Generalnych we Francji	Uczeń: • przedstawia proces kształtowania się stanów; • charakteryzuje system lenny; • przedstawia sytuację we Francji i Anglii w XIII w.	Uczeń: • przedstawia konsekwencje rozwoju systemu lennego; • wskazuje różnice w sytuacji społeczno-politycznej w Anglii i Francji w XIII w.; • przedstawia sytuację w Rzeszy w XII–XIII w.	Uczeń: • wyjaśnia różnice między systemem (społeczeństwem) feudalnym a systemem lennym; • przedstawia sytuację w Italii w XII–XIII w.; • charakteryzuje politykę cesarzy wobec miast włoskich;	Uczeń: • przedstawia biogramy Filipa IV Pięknego, Jana bez Ziemi i Henryka III ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w powstawaniu monarchii stanowych;
31. Krucjaty i zagrożenia zewnętrzne Europy	Uczeń: • pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat; • wymienia przykładowych przywódców krucjat	Uczeń: • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie; • wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze, religijne; • wymienia zakony rycerskie;	Uczeń: • pokazuje na mapie państwa utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie; • wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych; • przedstawia rolę zakonów rycerskich;	Uczeń: • charakteryzuje specyfikę krucjaty ludowej i czwartej krucjaty; • przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat; • przedstawia etapy rekonkwisty;	Uczeń: • omawia, co pozostało w kulturze po Cesarstwie Łacińskim • wyjaśnia, dlaczego można uznać za krucjaty walkę z poganami w Europie; • przedstawia relacje Europejczyków z imperium mongolskim;
32. Kościół i kultura europejska rozkwitu średniowiecza	Uczeń: • wymienia cechy stylu gotyckiego w architekturze; • wymienia zmiany, jakie zaszły w formach pobożności w pełnym średniowieczu; • wymienia nowo powstałe zakony i wyjaśnia, czym różniły się od istniejących wcześniej;	Uczeń: • przedstawia rolę uniwersytetów; • charakteryzuje nurt filozofii średniowiecznej – scholastykę; • przedstawia rolę nowych zakonów; • rozpoznaje w przykładowej budowli gotyckiej charakterystyczne cechy stylu;	Uczeń: • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu; • charakteryzuje tematykę literatury średniowiecznej; • wyjaśnia, co w XIII w. świadczyło o silnej pozycji papieża;	Uczeń: • przedstawia znaczenie scholastyki dla rozwoju nauk przyrodniczych; • wyjaśnia, w jaki sposób różne formy przekazu w kulturze oddziaływały na społeczeństwo średniowieczne;	Uczeń: • przedstawia poglądy średniowiecznych filozofów na państwo; • wyjaśnia poglądy Innocentego III na wzajemne relacje między władzą cesarską a papieską (teoria dwóch mieczy);
33. Polska	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń: • wyjaśnia, czy zasady testamentu

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
dzielnicowa – przemiany polityczne i zagrożenia zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych władców; • pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; • wymienia państwa i ludy, które zagrażały księstwom piastowskim; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbicia dzielnicowego; • charakteryzuje zagrożenie mongolskie; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki cel miały zasady pryncypatu i senioratu wprowadzone przez Bolesława Krzywoustego; • przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią; • przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wzrostu zagrożenia zewnętrznego; • przedstawia ekspansję Brandenburgii; 	Bolesława Krzywoustego były wyjątkiem, czy regułą w Europie Środkowo-Wschodniej; <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunki książąt mazowieckich i kujawskich z Litwinami, Prusami i Jaćwingami;
34. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Polski dzielnicowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych; • wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim; • przedstawia podział społeczeństwa na stany; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim; • charakteryzuje układ przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim; • wymienia kroniki z XII–XIII w. i najstarsze zabytki w języku polskim; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim; • wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim; • wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów; • wymienia przykładowe zabytki kultury polskiej XII–XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie wydarzenia polityczne wpłynęły na wzmocnienie odrębności poszczególnych stanów; • przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką rolę odgrywały w nim lokacje; • przedstawia sytuację ludności żydowskiej na ziemiach polskich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rolę miast polskich w handlu międzynarodowym
VI. SCHYLEK ŚREDNIOWIECZA					
35. Kryzys społeczno-ekonomiczny i wielkie konflikty polityczne w Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar ekspansji Turków Osmańskich; • wymienia przyczyny i skutki wojny stuletniej; • wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Joanny d’Arc; • przedstawia poglądy husytów; • przedstawia etapy ekspansji osmańskiej; • wymienia skutki kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Jana Husa; • wskazuje na specyfikę sytuacji gospodarczej Europy Środkowo-Wschodniej w II połowie XIV w.; • wyjaśnia wpływ wojny stuletniej na sytuację w Anglii i Francji w XIV–XV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki rozwoju husytyzmu w Czechach; • wyjaśnia przyczyny zawarcia unii florenckiej; • wyjaśnia konsekwencje upadku Konstantynopola; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakich okolicznościach odwoływano się w XX w. do bitwy na Kosowym Polu; • wyjaśnia, jakie znaczenie dla Czechów ma postać Jana Husa;
36. Władze uniwersalne i państwa Europy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin schizma zachodnia; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia specyfikę sytuacji politycznej we Włoszech w XIV–XV 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Hiszpanii w XIV–XV w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dwóch przedstawicieli jednego z

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Zachodniej	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny osłabienia władzy cesarskiej; wymienia postanowienia Złotej Bulli Karola IV; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację we Francji w XIV–XV w.; charakteryzuje nurt koncyliaryzmu w Kościele i przedstawia działania jego zwolenników; 	<p>w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki osłabienia władzy cesarskiej; przedstawia proces dążenia władców do suwerenności na przykładzie Francji; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między dążeniem do suwerenności państw a przemianami wewnętrznymi w tych państwach 	panujących w miastach włoskich rodów, biorąc pod uwagę ich wpływ na politykę i kulturę swojej epoki;
37. Państwa w środkowej, wschodniej, i północnej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar państw w XIV w.: państwo krzyżackie, Wielkie Księstwo Litewskie; przedstawia etapy rozwoju terytorialnego państwa krzyżackiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rozwój państwa krzyżackiego w Prusach; przedstawia wpływ państwa krzyżackiego na kulturę Europy Środkowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Wielkim Księstwie Litewskim; przedstawia etapy rozwoju terytorialnego Wielkiego Księstwa Litewskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Nowogrodu Wielkiego; wyjaśnia związki między sytuacją wewnętrzną a zagrożeniami zewnętrznymi dla państwa litewskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację na Rusi w XIII–XIV w.; wyjaśnia, co sprzyjało, a co utrudniało funkcjonowanie unii kalmarskiej;
38. Zjednoczenie ziem polskich i budowa Królestwa Polskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysław II, Wacław II, Władysław Łokietek w 1320 r. i Kazimierz Wielki w 1370 r.; wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka; wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego; wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki jednoczące ziemie polskie w XIII w.; charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego; wymienia etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka; charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa; wymienia postanowienia przywileju koszyckiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co sprzyjało działaniom władców piastowskich zmierzających do zjednoczenia ziem polskich, a co je utrudniało; charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego w kontekście relacji z Krzyżakami i jednoczenia państwa; przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego; wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich; ocenia, co było największym osiągnięciem, a co największą porażką Kazimierza Wielkiego; wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową; poprawnie posługuje się terminem Korona Królestwa Polskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Ludwik Węgierski na Węgrzech uzyskał przydomek Wielki, a w Polsce jego panowanie jest oceniane źle; wyjaśnia, do jakich założeń prawno-ustrojowych nawiązywał Kazimierz Wielki chcąc przekazać władzę po sobie Każkowi słupskiemu;
39. Unia Polski z Litwą. Panowanie Władysława Jagiełły	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny unii w Krewie; wymienia postanowienia unii w Krewie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Jagiełły; wymienia postanowienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia unii w Horodle; wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację na Litwie po przyjęciu chrztu; przedstawia rolę królowej Jadwigi; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia innych kandydatów do ręki Jadwigi i wyjaśnia, dlaczego zostali odrzuceni przez możnych polskich;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego; 	przywileju jedneńsko-krakowskiego; <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Władysław Jagiełło wydał przywileje; wymienia przykładowe konsekwencje unii polsko-litewskich; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami; wymienia postanowienia przywilejów szlacheckich; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje unii dla Polski i Litwy na różnych płaszczyznach; 	
40. Polska i Litwa w średniowieczu pod rządami Jagiellonów	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych; wymienia postanowienia drugiego pokoju toruńskiego; wymienia postanowienia przywilejów cerekwicko-nieszawskich; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje drugiej unii polsko-węgierskiej; przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka; charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Kazimierza Jagiellończyka; przedstawia genezę zwołania dwuizbowego sejmku; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka; przedstawia rolę i pozycję możnowładztwa za panowania pierwszych Jagiellonów; wyjaśnia, dlaczego stany pruskie występowały przeciwko Krzyżakom; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka można określić mianem polityki dynastycznej; wyjaśnia, jakie działania rycerstwa i króla doprowadziły do stałego zwoływania sejmów walnych; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę jaką odegrali za panowania pierwszych Jagiellonów: biskup Zbigniew Oleśnicki, Filip Kallimach, Jan Długosz;
41. Gospodarka i społeczeństwo Polski w XIV i XV w.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia etapy rozwoju folwarku pańszczyźnianego; wymienia postanowienia statutu piotrkowskiego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację miast w Polsce w XV w.; wyjaśnia, co wpływało na rozwój miast; pokazuje na mapie szlaki handlowe przechodzące przez Polskę; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób rozwój folwarku pańszczyźnianego ograniczał możliwości rozwoju miast i wsi; wymienia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozycję rycerstwa i możnowładztwa w XV w.; charakteryzuje drogi awansu społecznego w XV w.; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> porównuje społeczeństwo XV-wiecznej Polski ze społeczeństwem Europy Zachodniej XV w. i wyjaśnia różnice;
42. Kultura polska późnego średniowiecza	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady zabytków sztuki gotyckiej i piśmiennictwa późnego średniowiecza z terenów polskich; wymienia przykłady zabytków w języku polskim 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sztukę gotycką w Polsce; przedstawia zasięg sztuki gotyckiej poza rdzennymi ziemiami polskimi; charakteryzuje rolę Uniwersytetu Jagiellońskiego w rozwoju nauki polskiej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę władców polskich w rozwoju sztuki gotyckiej w Polsce; charakteryzuje rozwój szkolnictwa w Polsce i możliwości kształcenia się kobiet; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny rozwoju piśmiennictwa w języku polskim; wskazuje na wpływy bizantyjskie w kulturze polskiej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dorobek uczonych polskich np: Jakuba z Paradyża, Pawła Włodkowica, Stanisława ze Skalbmierza, Macieja z Miechowa

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
43. Koniec średniowiecza i spadek po epoce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia stosowanie różnych cezur końca średniowiecza; • wymienia przykładowe osiągnięcia średniowiecza; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różnego rodzaju kryzysy u schyłku średniowiecza; • pokazuje na mapie rejony Europy, gdzie pojawiły się nowe prądy w kulturze; • wymienia, co łączyło, a co dzieliło Europę w średniowieczu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnego rodzaju kryzysów u schyłku średniowiecza; • przedstawia nowe prądy w kulturze w XV w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny pojawienia się nowych prądów w kulturze u schyłku średniowiecza; • wyjaśnia, co pozostało jako spuścizna średniowiecza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady współczesnych tekstów kultury, które nawiązują do średniowiecza i uzasadnia swój wybór; • wyjaśnia, co wpływa na różną ocenę średniowiecza;

Wymagania edukacyjne. Klasa 2. Zakres rozszerzony. Nowa edycja

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Kształtowanie się nowożytnego świata					
1. Cywilizacje pozaeuropejskie u progu epoki nowożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki, które wpłynęły na poszerzenie horyzontów geograficznych Europejczyków; • wymienia kultury prekolumbijskie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak poszerzenie horyzontów geograficznych Europejczyków wpływało na ich wyobrażenia o świecie; • wymienia najważniejsze cechy kultur prekolumbijskich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kultury prekolumbijskie u progu nowożytności, zwracając uwagę na ustrój, religię i kulturę; • porównuje cywilizacje Azteków i Inków; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki element wierzeń ludów Ameryki ułatwił ich podbój przez Hiszpanów; • przedstawia, jak ludzie średniowiecza wyobrażali sobie ludzi mieszkających poza Europą • porównuje wyobrażenia istot z nieznanymi stron w średniowieczu i współcześnie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ślady, jakie na innych kontynentach pozostawiły chińskie wyprawy z XV w.
2. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie trasy wypraw Portugalczyków i Hiszpanów oraz odkryte przez nich obszary; • wymienia przykładowe wynalazki, które umożliwiły Europejczykom podróże oceaniczne; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia polityczne i gospodarcze przyczyny wielkich odkryć geograficznych; • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany techniczne i wynalazki pozwoliły Europejczykom na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia społeczne i kulturalne przyczyny wielkich odkryć geograficznych; • wyjaśnia, dlaczego tereny odkryte w Ameryce zostały nazwane Indiami Zachodnimi; • przedstawia wpływ wielkich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między przyczynami wielkich odkryć geograficznych a sytuacją na Półwyspie Iberyjskim; • ocenia, czy zostały zrealizowane cele, które stawiano przed odkrywcami; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pierwsze wyprawy odkrywcze Francuzów i Anglików; • porównuje wyprawy Francuzów i Anglików z wyprawami

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny i skutki odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> podróże dalekomorskie; przedstawia skutki wielkich odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> odkryć geograficznych na różne dziedziny życia; wymienia postanowienia traktatu z Tordesillas 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego potrzebne były dwa traktaty dotyczące podziału świata zawarte pomiędzy Hiszpanią a Portugalią; przedstawia stosunek innych państw do porozumienia hiszpańsko-portugalskiego i wyjaśnia jego przyczyny 	<p>Hiszpanów i Portugalczyków</p>
<p>3. Ekspansja kolonialna Hiszpanii i Portugalii w XVI w.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podboje Hernána Cortésa i Francisca Pizarra w Ameryce; przedstawia organizację terenów zajętych przez Hiszpanów i Portugalczyków; wymienia skutki XVI-wiecznej ekspansji kolonialnej dla Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sposób zajmowania nowych terenów przez Portugalczyków; przedstawia, jak ludność miejscowa przyjmowała Europejczyków; wymienia zmiany, które zaszły w Nowym Świecie w wyniku jego podboju przez Europejczyków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces chrystianizacji podbijanych ludów; porównuje politykę Portugalii i Hiszpanii wobec ludności miejscowej; przedstawia XVI-wieczne oceny ekspansji europejskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje i wyjaśnia przyczyny podobieństw oraz różnic w sposobach ekspansji, a także organizacji terenów podbitych przez Portugalię i Hiszpanię; ocenia, które ze zmian, zachodzących w Nowym Świecie pod wpływem Europejczyków, mogły być dobre dla ludności miejscowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozostałości panowania hiszpańskiego i portugalskiego w Nowym Świecie; przedstawia, jak współcześnie jest oceniane panowanie hiszpańskie i portugalskie w Nowym Świecie; porównuje współczesne oceny z ocenami XVI-wiecznymi i wyjaśnia, co wpływa na różnice
<p>4. Gospodarka Europy w XVI stuleciu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmianę szlaków handlowych i pokazuje to na mapie; pokazuje na mapie miasta, które rozwinęły się w wyniku wielkich odkryć geograficznych; wymienia instytucje, które przyczyniły się do rozwoju handlu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje proces urbanizacji Europy; wyjaśnia przyczyny zmiany szlaków handlowych i procesu urbanizacji; definiuje pojęcia: rewolucja cen i dualizm gospodarczy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany, które zaszły w sposobie produkcji na kontynencie europejskim, i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska; przedstawia zmiany w rolnictwie angielskim i ich przyczyny; wyjaśnia pojęcia: dualizm gospodarczy i rewolucja cen 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje różne regiony gospodarcze Europy; przedstawia związki między różnym rozwojem gospodarczym poszczególnych regionów Europy; wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na przemiany w gospodarce europejskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, która polityka ekonomiczna (Anglii, Hiszpanii czy Niderlandów) była najkorzystniejsza dla rozwoju gospodarczego kraju, i wyjaśnia dlaczego; przedstawia działalność gospodarczą ludzi w XVI w. na przykładzie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
					rodziny Fuggerów;
5. Kształtowanie się kultury odrodzenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy architektury, rzeźby i malarstwa renesansowego; wymienia twórców renesansu i niektóre ich dzieła; rozpoznaje zabytki architektury renesansowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki sprzyjające rozwojowi renesansu i humanizmu; charakteryzuje rolę mecenatu w rozwoju sztuki renesansu; charakteryzuje myśl polityczną odrodzenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego renesans rozpoczął się w miastach włoskich; rozpoznaje dzieła sztuki renesansowej (malarstwo, rzeźba) z obszaru Włoch; porównuje myśl polityczną Niccoló Machiavellego, Jeana Bodina i Andrzeja Frycza Modrzewskiego; charakteryzuje literaturę renesansu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na różnice i podobieństwa sztuki renesansu w różnych regionach Europy; wyjaśnia związki myśli politycznej XVI w. z sytuacją polityczną w Europie tego okresu; porównuje różne wizje utopijnego społeczeństwa prezentowane przez Tomasza Morusa i Tomasza Campanellę; przedstawia zasługi Erazma z Rotterdamu dla kultury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na przykładach dzieł sztuki (malarstwo, rzeźba) zabytki sztuki gotyckiej i renesansowej oraz wyjaśnia różnice między nimi; ocenia, twórczość których pisarzy renesansu jest aktualna także obecnie, i wyjaśnia dlaczego
6. Cywilizacja europejska w XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w sposobie mierzenia czasu – zegar, kalendarz gregoriański; charakteryzuje rozwój kartografii; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój edukacji w XVI w.; charakteryzuje sytuację na Rusi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie teorii heliocentrycznej Kopernika dla reformy kalendarza; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje edukację dziewcząt w XVI w.; wyjaśnia, dlaczego Wielkie Księstwo Moskiewskie zamknęły się na wpływy Europy Zachodniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje przedstawienia rodzin na obrazach gotyckich i renesansowych oraz wyjaśnia, jak to wpływało na postrzeganie roli dziecka i kobiety; analizuje atrybuty, z którymi się portretowano, i wyjaśnia ich znaczenie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
7. Rozłam zachodniego chrześcijaństwa – reformacja	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie zasięg wyznań protestanckich; • wymienia przykładowe przyczyny reformacji; • wymienia zasady wyznań protestanckich: luteranizmu i kalwinizmu; • wymienia postanowienia pokoju augsburskiego i edyktu nantejskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzieli przyczyny reformacji na religijne, gospodarczo--społeczne, polityczne; • przedstawia zasady wyznania anglikańskiego; • charakteryzuje przebieg wojen religijnych w Niemczech i we Francji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia związki między religijnymi, gospodarczo--społecznymi i politycznymi przyczynami reformacji; • porównuje zasady wyznań protestanckich; • porównuje postanowienia pokoju augsburskiego i edyktu nantejskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego część książąt niemieckich poparła Marcina Lutra; • wyjaśnia, gdzie i dlaczego poparcie uzyskało wyznanie kalwińskie; • wyjaśnia, jaki wpływ na różne dziedziny życia miały wyznania protestanckie, np. edukacja, gospodarka; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symbolikę propagandy protestanckiej na przykładowych źródłach ikonograficznych; • przedstawia związki propagandy protestanckiej z zasadami wyznań protestanckich;
8. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia soboru trydenckiego; • wymienia formy działalności jezuitów; • pokazuje na mapie obszary działalności jezuitów; • wyjaśnia, co to jest trydenckie wyznanie wiary 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposoby zwalczania protestantyzmu przez Kościół katolicki; • wyjaśnia, jaką rolę odgrywały: Kongregacja Powszechnej Inkwizycji oraz <i>Indeks Ksiąg Zakazanych</i>; • dzieli przykładowe postanowienia soboru trydenckiego na dotyczące doktryny wiary i reformy kleru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje formy propagandy wiary; • wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie wiary odgrywała sztuka; • wyjaśnia, na czym polegała reforma w zakonach; • wymienia nowo powstałe zakony i ich zadania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, które z reform soboru trydenckiego były reakcją na zarzuty stawiane Kościołowi katolickiemu przez protestantów; • wyjaśnia, w jaki sposób jezuita działający na innych kontynentach dostosowywali się do miejscowych zwyczajów, i dlaczego to robili 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia efekty działań kontrreformacji; • porównuje propagandę religijną kościołów protestanckich i Kościoła katolickiego
9. Przemiany społeczno-polityczne w Europie XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces centralizacji władzy państwowej na przykładzie Francji; • przedstawia poglądy na władzę Jeana Bodina; • charakteryzuje samodzierżawie w Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces centralizacji władzy państwowej na przykładzie Anglii; • wymienia zmiany w strukturze społecznej, które zaszły w XVI w.; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje proces centralizacji władzy na przykładzie Anglii i Francji; • wyjaśnia, czym różniło się samodzierżawie w Rosji od scentralizowanych monarchii Europy Zachodniej; • przedstawia, w jaki sposób XVI-wieczni filozofowie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kształtowania się szlachty i jej wewnętrznego zróżnicowania; • wyjaśnia, w jaki sposób przemiany w stanie szlacheckim sprzyjały centralizacji władzy państwowej; • wymienia różne przyczyny wojny o niepodległość Niderlandów i wskazuje na zależności między 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę Filipa II i księcia Alby w Niderlandach, a także wyjaśnia, jak wpłynęła ona na wybuch wojny

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		o niepodległość Niderlandów;	wspierali proces centralizacji władzy	nimi;	
10. Stosunki międzynarodowe w XVI-wiecznej Europie	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny ekspansji imperium osmańskiego; • pokazuje na mapie tereny ekspansji Wielkiego Księstwa Moskiewskiego; • pokazuje na mapie obszary, które w XVI w. były we władzy Habsburgów, dzieląc je na te, które były pod panowaniem linii hiszpańskiej, oraz te – pod panowaniem linii austriackiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę dynastyczną Habsburgów; • wymienia przyczyny konfliktów między Hiszpanią a Anglią 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kto i dlaczego mógł się czuć zagrożony polityką dynastyczną Habsburgów; • przedstawia stosunek Habsburgów do imperium osmańskiego; • charakteryzuje układ sił w Europie w XVI w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice w polityce władców europejskich wobec imperium osmańskiego i wyjaśnia ich przyczyny; • wyjaśnia przyczyny ekspansji Wielkiego Księstwa Moskiewskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunki Holandii z Wielką Brytanią w XVI w. i ich wpływ na relacje Wielkiej Brytanii z Hiszpanią
II. Rzeczpospolita w XVI stuleciu					
11. Polska i Litwa pod panowaniem ostatnich Jagiellonów	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia uprawnienia, które sejm uzyskał w XVI w.; • wymienia sukcesy ruchu egzekucyjnego; • wymienia warunki pokoju krakowskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwarstwienie stanu szlacheckiego w Polsce; • przedstawia pozycję polityczną szlachty; • wymienia skutki wojny północnej (o Inflanty); 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rywalizację szlachty i władców w procesie kształtowania się pozycji polskiego sejmu w XVI w.; • wyjaśnia genezę powstania szlacheckiego ruchu egzekucyjnego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje związki między sukcesami ruchu egzekucyjnego a zmianą polityki królewskiej; • przedstawia założenia polskiego programu <i>dominium Maris Baltici</i>; • ocenia, jakie korzyści miałyby Polska z realizacji programu <i>dominium Maris Baltici</i> 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia specyfikę demokracji szlacheckiej na tle Europy Zachodniej; • ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów
12. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii lubelskiej; • przedstawia organizację wolnych elekcji po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów; • wymienia postanowienia artykułów henrykowskich 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny przekształcenia unii personalnej w unię realną; • przedstawia wojny Stefana Batorego z Rosją; • przedstawia politykę sądową Stefana Batorego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dążenia szlachty polskiej i litewskiej do zawarcia unii realnej; • wyjaśnia przyczyny oporu magnatów litewskich przeciwko unii realnej; • przedstawia organizację państwa polsko-litewskiego w okresie bezkrólewia; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób szlachta zabezpieczyła swoje prawa przed absolutystycznymi dążeniami kandydatów do tronu polskiego; • przedstawia okoliczności dwóch pierwszych wolnych elekcji; • omawia przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia pozycję Gdańska w Rzeczypospolitej w II połowie XVI w.; • ocenia, jak pozycja Gdańska wpływała na stosunki między miastem a królami polskimi w II połowie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele polityki zagranicznej Stefana Batorego i ocenia ich realizację 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę wewnętrzną Stefana Batorego 	XVI w.
13. Terytorium, ludność i gospodarka państwa polsko-litewskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar Rzeczypospolitej z podziałem na tereny Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego; pokazuje na mapie rejony wydobycia surowców i kierunki handlu Rzeczypospolitej; wymienia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację demograficzną Rzeczypospolitej; przedstawia proces powiększania ziemi folwarcznej; przedstawia pozycję Gdańska w gospodarce Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej na Zachodzie Europy; przedstawia ograniczenia nakładane na inne stany przez szlachtę i wyjaśnia, czym było to spowodowane; przedstawia bilans handlowy Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję miast w Rzeczypospolitej; wyjaśnia, na czym polegało uprzywilejowanie gospodarcze szlachty; ocenia, czy uprzywilejowanie gospodarcze szlachty było korzystne dla rozwoju gospodarczego Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje gospodarkę i proces urbanizacji Rzeczypospolitej z podobnymi zjawiskami zachodzącymi w Europie Zachodniej XVI w.; ocenia zależność gospodarki Rzeczypospolitej od koniunktury gospodarczej w Europie
14. Religie, wyznania, narody Korony i Litwy w XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę etniczną i wyznaniową Polski w XV i XVI w.; wymienia przyczyny reformacji w Rzeczypospolitej; wymienia wyznania protestanckie, które stały się popularne wśród społeczeństwa Rzeczypospolitej; wymienia postanowienia konfederacji warszawskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice w strukturze etnicznej i wyznaniowej Polski XV i XVI w.; przedstawia sytuację Kościoła katolickiego w Polsce na przełomie XV i XVI w.; wymienia sukcesy ruchu egzekucyjnego, które sprzyjały rozwojowi reformacji; wymienia dzieła kultury polskiej związane z protestantyzmem; wymienia formy działań jezuitów w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, które wyznania protestanckie cieszyły się popularnością w poszczególnych grupach społeczeństwa Rzeczypospolitej; wyjaśnia, co sprzyjało szerzeniu się reformacji w Rzeczypospolitej i istnieniu różnorodności wyznań protestanckich; przedstawia okoliczności uchwalenia konfederacji warszawskiej; wymienia postanowienia unii brzeskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego arianie byli potępiani przez inne wyznania; przedstawia wpływ wyznań protestanckich na rozwój kultury polskiej i języka polskiego; omawia znaczenie szkolnictwa protestanckiego i jezuickiego na poziomie wykształcenia społeczeństwa i rozwój kultury; ocenia politykę religijną Zygmunta III Wazy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje specyfikę stosunków religijnych w Rzeczypospolitej na tle Europy; wyjaśnia, co wpływało na postawy władców polskich wobec reformacji; ocenia, czy można mówić o Rzeczypospolitej jako o „państwie bez stosów”
15. System rządów w	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę stanu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, w jakim stopniu król mógł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, który

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rzeczypospolitej	<p>centralnej w Rzeczypospolitej i ich przykładowe kompetencje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposób powoływania i skład sejmu; • wymienia podstawowe rodzaje wojsk w Rzeczypospolitej w XVI w. 	<p>szlacheckiego i jej przemiany w XVI w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia uprawnienia sądu sejmowego; • wymienia źródła dochodów monarszych 	<p>centralnej i lokalnej w Rzeczypospolitej i ich kompetencje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wzajemne zależności pomiędzy organami władzy w Rzeczypospolitej w XVI w., ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnych relacji między królem a sejmem; • wyjaśnia rolę artykułów henrykowskich w kształtowaniu się ustroju Rzeczypospolitej 	<p>prowadzić samodzielną politykę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność i efektywność systemu obrony Rzeczypospolitej w XVI w.; • przedstawia rolę Jana Zamoyskiego u boku Stefana Batorego 	<p>termin uważa za właściwszy do określenia ustroju Rzeczypospolitej w XVI w.: demokracja szlachecka czy monarchia mieszana</p>
16. Kultura polska epoki odrodzenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy architektury renesansowej w Polsce; • rozpoznaje budowlę renesansowe; • wymienia przykładowych pisarzy odrodzenia w Polsce i ich dzieła; • wymienia osiągnięcia naukowe Mikołaja Kopernika 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy sztuki renesansowej (malarstwo, rzeźba) w Polsce oraz podaje przykłady zabytków; • przedstawia rolę Krakowa jako ośrodka życia kulturalnego i naukowego; • przedstawia poglądy na funkcjonowanie państwa i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę mecenatu królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; • przedstawia przykładowe osiągnięcia polskich uczonych epoki odrodzenia; • porównuje poglądy na państwo i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego; • przedstawia wzorce osobowe, które funkcjonowały w polskiej literaturze okresu odrodzenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje poglądy na państwo i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Hozjusza; • omawia rolę mecenatu królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; • wyjaśnia, gdzie kronikarze polscy szukali korzeni szlachty polskiej, litewskiej i ruskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wkład Jana Zamoyskiego w rozwój kultury i oświaty polskiego odrodzenia; • ocenia, w jakim stopniu Zamość założony przez Jana Zamoyskiego spełniał założenia idealnego miasta renesansowego
III. Europa i świat w „wieku wiary i rozumu”					
17. Gospodarka Europy i świata w XVII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary skolonizowane przez państwa europejskie w XVII w.; • definiuje pojęcie merkantylizm; • wymienia zmiany w rzemiośle i rolnictwie w XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę kompanii handlowych w rozwoju gospodarki państw europejskich; • przedstawia rolę banku emisyjnego w rozwoju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ ekspansji kolonialnej na rozwój gospodarki Europy; • przedstawia założenia merkantylizmu i jego realizację na przykładzie Francji i Anglii; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie Holandii w gospodarce europejskiej XVII w.; • wyjaśnia, w jaki sposób starano się ograniczyć pozycję handlową Holandii; • wyjaśnia przyczyny zmian 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje powiązań i zależności gospodarczych między poszczególnymi regionami;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<p>gospodarki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę aktów nawigacyjnych dla gospodarki angielskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zależności między zmianami zachodzącymi w rolnictwie i rzemiośle w XVII w.; • wymienia przyczyny migracji ludności w XVII w. 	<p>demograficznych w XVII-wiecznej Europie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przykład XVII-wiecznej spekulacji
18. Wojna trzydziestoletnia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny trzydziestoletniej; • wymienia obozy walczące w wojnie trzydziestoletniej i państwa je popierające; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne, które zaszyły na mocy pokoju westfalskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzieli przyczyny wojny trzydziestoletniej na religijne, ustrojowe i polityczne; • wymienia etapy wojny trzydziestoletniej, najważniejsze bitwy i przykładowych dowódców; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew wojny trzydziestoletniej; • przedstawia najważniejsze zmiany w układzie sił w Europie po wojnie trzydziestoletniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział Francji i Polaków w wojnie trzydziestoletniej; • wymienia postanowienia pokoju westfalskiego • porównuje układ sił w Europie przed wojną trzydziestoletnią i po jej zakończeniu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy wojna trzydziestoletnia miała bardziej charakter wojny religijnej, czy politycznej; • przedstawia wpływ wojny trzydziestoletniej na państwowość i kulturę Czechów; • przedstawia stosunek wojskowych do ludności cywilnej w trakcie wojny trzydziestoletniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czego symbolem jest dla Czechów bitwa pod Białą Górą; • porównuje, jak zmienił się obraz wojny w malarstwie i grafice XVII-wiecznej w stosunku do wcześniejszych epok
19. Absolutyzm i despotyzm w Europie XVII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe centralne organy władzy we Francji; • wymienia przykładowe kompetencje monarchy i intendentów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki, które utrudniały centralizację władzy we Francji; • wyjaśnia, kto i dlaczego wspierał monarchę w dążeniach do absolutyzmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposoby ograniczania roli sił i środowisk odśrodkowych w monarchii francuskiej; • przedstawia proces centralizacji władzy i ujednoczenia państwa francuskiego; • przedstawia pozycję monarchy w monarchii absolutnej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia prawa i ograniczenia, którym podlegał król Francji; • charakteryzuje znaczenie Wersalu jako symbolu absolutyzmu francuskiego i potęgi Francji; • charakteryzuje samodzielną Rosję XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia określenie Ludwika XIV jako Króla Słońce i ocenia jego zasadność; • przedstawia oddziaływanie dworu w Wersalu na inne dwory europejskie
20. Rewolucja	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
angielska	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny rewolucji w Anglii; wymienia zmiany, które zaszły w Anglii w wyniku wojny domowej; wymienia cechy monarchii parlamentarnej w Anglii na przełomie XVII i XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności powrotu Stuartów do władzy; wymienia przyczyny Sławetnej Rewolucji; wymienia dokumenty, które ukształtowały ustrój angielski na przełomie XVII i XVIII w.; porównuje uprawnienia monarchy francuskiego i angielskiego w XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego doszło do zwołania Krótkiego i Długiego Parlamentu; przedstawia rolę Olivera Cromwella w trakcie rewolucji angielskiej i po jej zakończeniu; przedstawia pozycję i uprawnienia parlamentu oraz króla w Anglii, a także ich wzajemne relacje na przełomie XVII i XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób konflikty religijne w Anglii wpłynęły na jej sytuację polityczną w XVII w.; wyjaśnia przyczyny Sławetnej Rewolucji; wyjaśnia sformułowanie „król panuje, lecz nie rządzi”; porównuje zasady ustrojowe we Francji i Anglii w XVII w.; 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje pozycję oraz uprawnienia parlamentu i króla w Anglii na przełomie XVII i XVIII w. z pozycją oraz uprawnieniami sejmu i króla w Rzeczypospolitej w końcu XVI w.
21. Rewolucja intelektualna XVII w. i kultura baroku	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych uczonych i ich odkrycia; definiuje pojęcia: racjonalizm i empiryzm; wymienia cechy architektury baroku i podaje przykłady zabytków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój nauk matematyczno-- przyrodniczych; rozpoznaje dzieła sztuki barokowej; przedstawia poglądy Thomasa Hobbesa i Johna Locke’a na państwo i społeczeństwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie wynalazków i odkryć XVII-wiecznych dla rozwoju nauki; przedstawia rolę akademii nauk zakładanych w różnych państwach; porównuje poglądy pisarzy politycznych XVII w. na państwo i społeczeństwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje różne sposoby badawcze, które rozwinęły się w XVII w.; porównuje różne nurty w sztuce baroku; przedstawia rolę Francji i Niderlandów w rozwoju kultury epoki baroku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność Królewskiego Towarzystwa w Londynie i Akademii Nauk w Paryżu
IV. Rzeczpospolita w dobie wielkich wojen XVII w.					
22. Konflikty wewnętrzne i wojny ze Szwecją za panowania Zygmunta III i Władysława IV	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie ziemie, które utraciła Rzeczpospolita po wojnach ze Szwecją w I połowie XVII w.; pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w. (Kircholm, Oliwa); wymienia warunki rozejmu w Sztumskiej Wsi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny konfliktu Zygmunta III Wazy ze szlachtą; wymienia skutki rokoszu Zebrzydowskiego; wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; porównuje postanowienia rozejmów w Starym Targu i Sztumskiej Wsi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Zygmunta III Wazę w Polsce; przedstawia przebieg rokoszu Zebrzydowskiego i radykalizację postaw szlachty w jego trakcie; wyjaśnia, jaki wpływ na warunki rozejmów Rzeczypospolitej ze Szwecją miała sytuacja międzynarodowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki króla ze szlachtą miały jego dążenia do objęcia tronu w Szwecji i polityka religijna; przedstawia procedurę wypowiedzenia posłuszeństwa królowi przyjętą przez szlachtę po rokoszu Zebrzydowskiego; przedstawia związki Wazów z Habsburgami i wyjaśnia ich wpływ na politykę zagraniczną Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwość wypowiedzenia posłuszeństwa królowi przy zastosowaniu procedury przyjętej przez szlachtę po rokoszu Zebrzydowskiego; porównuje sylwetki i działalność biskupa Stanisława Karnkowskiego i księdza Piotra Skargi

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
23. Stosunki Rzeczypospolitej z Rosją, Turcją i Hohenzollernami za panowania Zygmunta III i Władysława IV	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie ziemie, które uzyskała Rzeczpospolita po wojnach z Rosją w I połowie XVII w.; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z Rosją i Turcją w I połowie XVII w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojen z Rosją i Turcją w I połowie XVII w.; • wskazuje związki między przyczynami wojen a sytuacją międzynarodową 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dymitriady; • wyjaśnia, dlaczego dymitriady nie są traktowane jako wojna Rzeczypospolitej z Rosją; • przedstawia warunki umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami rosyjskimi; • przedstawia politykę Zygmunta III Wazy wobec władców Prus Książęcych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia szanse realizacji umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami; • wyjaśnia, co wpłynęło na politykę Zygmunta III Wazy wobec Prus Książęcych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia poprawność występującego w publicystyce polskiej określenia „hołd” dla prezentacji na sejmie cara Wasyla Szujskiego i jego braci
24. Rzeczpospolita w okresie powstania Chmielnickiego i potopu szwedzkiego	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie zasięg powstania Chmielnickiego i miejsca najważniejszych bitew; • pokazuje na mapie zasięg potopu szwedzkiego i miejsca najważniejszych bitew; • pokazuje na mapie straty terytorialne Rzeczypospolitej po wojnie z Rosją na mocy rozejmu w Andruszowie; • wymienia przyczyny powstania Chmielnickiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny potopu szwedzkiego; • charakteryzuje postawy szlachty wobec Szwedów w czasie potopu szwedzkiego; • wymienia sojuszników Rzeczypospolitej w trakcie potopu szwedzkiego; • wymienia przyczyny wojny z Rosją w II połowie XVII w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podłoże różnorodnych konfliktów na Ukrainie i przedstawia jego związek z wybuchem powstania Chmielnickiego; • charakteryzuje postawę szlachty wobec Kozaków w czasie powstania Chmielnickiego; • przedstawia reakcję państw Europy Środkowo--Wschodniej na potop szwedzki 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę szlachty wobec Kozaków podczas potopu szwedzkiego; • wyjaśnia, na pomoc których państw mogła liczyć Rzeczpospolita w walce ze Szwedami; • ocenia skutki wojen ze Szwedami i Rosją dla Rzeczypospolitej, biorąc pod uwagę kwestie polityczne, gospodarcze i kulturalne 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności podpisania traktatów welawsko-bydgoskich i ugody w Hadziaczu oraz wyjaśnia ich cele
25. Kryzys Rzeczypospolitej i konflikt z Turcją w drugiej połowie XVII w.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojen z Turcją w II połowie XVII w.; • pokazuje na mapie miejsca bitew z Turkami w II połowie XVII w.; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne po poszczególnych wojnach z Turcją w II połowie XVII w.; • pokazuje na mapie straty terytorialne Rzeczypospolitej po wojnie z Rosją na mocy pokoju 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe skutki gospodarczo--społeczne i kulturalne XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej; • przedstawia funkcjonowanie sejmu walnego w XVII w.; • wyjaśnia, co utrudniało przyjmowanie konstytucji na sejmie walnym; • ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia program reform ustrojowych podejmowany przez Jana Kazimierza; • wyjaśnia cele reform ustrojowych proponowanych przez Jana Kazimierza; • charakteryzuje politykę zagraniczną Jana III Sobieskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób magnaci decydowali o polityce państwa w XVII w.; • przedstawia zależności między gospodarczymi i społecznymi skutkami XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej; • ocenia, czy w II połowie XVII w. możemy mówić o oligarchii magnackiej jako formie ustroju Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między skutkami gospodarczo--społecznymi XVII-wiecznych wojen a kryzysem ustrojowym Rzeczypospolitej w II połowie XVII w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	Grzymułtowskiego				
26. Barok i sarmatyzm w Rzeczypospolitej Obojga Narodów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy architektury barokowej; wymienia przykładowych twórców baroku i ich dzieła; wymienia cechy sarmatyzmu; wymienia gatunki literackie, które rozwinęły się w epoce baroku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje budowle barokowe; przedstawia wpływ mecenatu królewskiego i kościelnego na rozwój sztuki barokowej w Rzeczypospolitej; wymienia tematykę piśmiennictwa polskiego epoki baroku i przykładowych twórców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia nurty polskiego baroku; wyjaśnia, w jaki sposób Kościół wykorzystywał sztukę baroku; wyjaśnia, w jaki sposób mecenat dworu królewskiego i Kościoła wpływał na rozwój mecenatu magnackiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób ideologia sarmatyzmu wpływała na życie polityczne i obyczajowość szlachty; przedstawia, w jaki sposób autorzy epoki baroku reagowali na problemy ludzi sobie współczesnych; ocenia stosunek szlachty polskiej do innowierców w Rzeczypospolitej w XVII w.; wyjaśnia, dlaczego wśród szlachty panowało przekonanie, że Polska jest przedmurzem chrześcijaństwa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, w jakim stopniu <i>Nowe Ateny...</i> księdza Benedykta Chmielowskiego oddają poziom wykształcenia szlachty polskiej XVII w.
V. Europa i świat w epoce oświecenia					
27. Przemiany społeczno-gospodarcze w XVIII stuleciu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które sprzyjały wzrostowi demograficznemu w XVIII w.; wymienia zmiany, które zaszły w rolnictwie w XVIII w.; przedstawia założenia liberalizmu ekonomicznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju przemysłu odegrała maszyna parowa; wymienia skutki społeczne przemian gospodarczych w XVIII w.; wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w rolnictwie wpłynęły na demografię 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób warunki życia i przemiany w rolnictwie wpłynęły na wzrost demograficzny w XVIII w.; wyjaśnia, jak zmieniło się rozmieszczenie ludności i co było przyczyną zmian; przedstawia przemiany w przemyśle w XVIII w. i ich wpływ na życie ludzi; wymienia założenia fizjokratyzmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między rewolucją agrarną a rewolucją przemysłową; wyjaśnia, dlaczego w Wielkiej Brytanii najwcześniej doszło do przemian gospodarczych na dużą skalę; porównuje założenia fizjokratyzmu i liberalizmu ekonomicznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w transporcie przyczyniły się do rozwoju przemysłu; przedstawia teorię Malthusa i wyjaśnia, co spowodowało, że jego przewidywania się nie sprawdziły
28. Filozofia i myśl polityczna oświecenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju myśli oświeceniowej; wymienia prawa naturalne; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między deizmem a ateizmem; przedstawia poglądy Jeana- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny rozwoju filozofii oświecenia; przedstawia poglądy filozofów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje poglądy filozofów oświecenia na władzę; wyjaśnia, co dla filozofów tej epoki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje we współczesnych nurtach filozoficznych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia poglądy Monteskiusza 	<p>Jacques'a Rousseau;</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę <i>Encyklopedii...</i> w rozwoju myśli oświeceniowej 	<p>oświecenia na religię;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia ideę praw naturalnych; przedstawia poglądy Immanuela Kanta 	<p>było najważniejszą wartością w stosunkach między władzą a społeczeństwem;</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Woltera w propagowaniu myśli oświeceniowej; przedstawia sposoby docierania myśli oświeceniowej do społeczeństwa 	<p>odniesienia do filozofów XVIII-wiecznych</p>
29. Edukacja, nauka i kultura XVIII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze odkrycia z dziedziny chemii i fizyki oraz ich autorów; wymienia cechy architektury rokokowej i klasycystycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje dzieła sztuki w stylu rokokowym i klasycystycznym; przedstawia nurty w literaturze XVIII w. i wymienia pisarzy tworzących w tamtym czasie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób udostępniano osiągnięcia naukowe szerszej publiczności; przedstawia rozwój nauk matematyczno-przyrodniczych; wyjaśnia rolę odkryć geograficznych w poszerzaniu wiedzy o świecie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zastosowanie wyników doświadczeń nauk matematyczno-przyrodniczych w życiu codziennym w XVIII w.; wyjaśnia, co wpłynęło na pojawienie się odwołań do antyku w sztuce klasycystycznej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę salonów literackich i kobiet w rozwoju kultury i nauki w XVIII w.; wyjaśnia, jak zainteresowanie kulturą starożytną wpłynęło na rozwój nauk humanistycznych
30. Mocarstwa europejskie i polityka równowagi sił	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po wojnach toczonych w XVIII w.; pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew; wymienia skutki wojny północnej i wojny siedmioletniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wojny północnej i wojny siedmioletniej; przedstawia momenty zwrotne w czasie wojny północnej i wojny siedmioletniej; wyjaśnia wpływ tych momentów na przebieg działań wojennych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki wojny o sukcesję hiszpańską; wymienia przyczyny i skutki wojny o sukcesję austriacką; porównuje układ sił w Europie na początku i pod koniec XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak na układ sił w Europie wpłynęła wojna o sukcesję polską; wyjaśnia, dlaczego przed wojną siedmioletnią doszło do odwrócenia przymierzy; przedstawia realizację zasady równowagi sił, przywołując odpowiednie postanowienia traktatów pokojowych kończących XVIII-wieczne wojny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg wojny siedmioletniej w koloniach; wyjaśnia, w jaki sposób wojna siedmioletnia wpłynęła na pozycję Anglii i Francji w Ameryce i Azji
31. Sąsiedzi Rzeczypospolitej w XVIII w. – Prusy, Austria, Rosja	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie oświecony absolutyzm (absolutyzm doby oświecenia); wymienia przykładowe reformy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli reformy przeprowadzone w Prusach, Austrii i Rosji na administracyjne, gospodarcze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w Prusach, Austrii i Rosji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że mimo przeprowadzanych reform w przypadku Rosji możemy w dalszym ciągu mówić 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia reformy obyczajowe Piotra I; wyjaśnia, w jaki sposób Piotr I europeizował

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<p>przeprowadzone w Prusach, Austrii i Rosji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie rozrost terytorialny Prus i Rosji 	<p>i związane z epoką oświecenia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cele i ekspansję terytorialną Prus i Rosji; • charakteryzuje politykę józefinizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wydarzenia, które doprowadziły do wzrostu pozycji Prus na arenie międzynarodowej w XVIII w.; • charakteryzuje politykę carów wobec cerkwi prawosławnej 	<p>o samodzielnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Petersburga; • porównuje poglądy Fryderyka II i Józefa II na rolę władcy w państwie 	<p>Rosję;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Petersburg był nazywany Wenecją Północy, a Katarzyna II Semiramidą Północy
32. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew, także tych z udziałem Polaków; • pokazuje na mapie granice Stanów Zjednoczonych po pokoju paryskim; • wymienia federalne organy władzy i ich przykładowe kompetencje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację gospodarczą kolonii angielskich w połowie XVIII w.; • wyjaśnia, w jaki sposób polityka gospodarcza Wielkiej Brytanii wobec kolonii doprowadziła do konfliktu kolonii z metropolią; • przedstawia wzajemne relacje między federalnymi organami władzy w Stanach Zjednoczonych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację angielskich kolonii w Ameryce; • charakteryzuje różne przyczyny wojny o niepodległość i wskazuje związki między nimi; • przedstawia realizację idei oświeceniowych w <i>Deklaracji Niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się narodu amerykańskiego; • przedstawia stosunek państw i społeczeństw Europy do wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • przedstawia znaczenie rewolucji amerykańskiej; • wymienia różnice między społeczeństwem amerykańskim a społeczeństwami europejskimi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetki ojców założycieli
33. Przyczyny i wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; • wymienia postanowienia <i>Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzieli przyczyny wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej na ustrojowe, gospodarcze i społeczne; • przedstawia proces kształtowania się Konstytuanty; • wymienia organy władzy i ich kompetencje wprowadzone na mocy konstytucji z 1791 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między różnymi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; • wyjaśnia wpływ idei oświeceniowych na wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej; • wymienia kluby polityczne działające w czasie Wielkiej Rewolucji Francuskiej i ich działaczy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przemiany społeczno-gospodarcze, które zaszły we Francji w latach 1789–1790; • przedstawia wpływ klubów politycznych na przemiany polityczne i społeczno-gospodarcze we Francji; • wskazuje na realizację idei oświeceniowych w dokumentach przyjętych przez Konstytuantę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie symboli Wielkiej Rewolucji Francuskiej; • wymienia kręgi cywilizacyjne, z których wywodziła się część z tych symboli
34. Rewolucja	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
francuska – od ustanowienia republiki do rządów dyktatoratu	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wojny Francji z I koalicją; wymienia postanowienia konstytucji jakobińskiej; wymienia postanowienia konstytucji dyktatoratu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności wprowadzenia we Francji republiki; wyjaśnia, na czym polegał terror jakobiński; wymienia przyczyny zamachu termidoriańskiego; porównuje postanowienia konstytucji: jakobińskiej i dyktatoratu pod względem władzy ustawodawczej i praw obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności przejścia władzy przez jakobinów; przedstawia politykę gospodarczą jakobinów; charakteryzuje politykę zagraniczną dyktatoratu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia opór społeczeństwa francuskiego wobec rządów jakobinów; charakteryzuje stosunek jakobinów do Kościoła katolickiego i do dawnego porządku oraz wyjaśnia, jak się on przejawiał; ocenia znaczenie Wielkiej Rewolucji Francuskiej 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje źródła ikonograficzne związane z dyktaturą jakobinów
VI. Rzeczpospolita w XVIII w.					
35. Korona i Litwa w dobie unii z Saksonią	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Rzeczypospolitej w wojnie północnej; wymienia postanowienia sejmiku niemieckiego; wymienia przykłady ingerowania Rosji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób i w jakich okolicznościach Rosja ingerowała w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; wymienia przyczyny konfliktu Augusta II ze szlachtą; wyjaśnia, co było przyczyną kryzysu ustrojowego Rzeczypospolitej w I połowie XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co ułatwiało ingerencję państw ościennych w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; porównuje projekty reform przedstawione przez Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę zagraniczną Wettinów; przedstawia skutki polityki zagranicznej Wettinów dla Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje politykę Augusta II i Augusta III w Rzeczypospolitej; wyjaśnia, w jaki sposób i w jakich okolicznościach Szwecja ingerowała w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; przedstawia działalność Stanisława Leszczyńskiego jako władcy Lotaryngii
36. Rzeczpospolita pod rosyjską protekcją. I rozbiór	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe reformy ostatniego sejmiku konwokacyjnego; wymienia prawa kardynalne; pokazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą podczas I rozbioru; wymienia postanowienia sejmiku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki cel miało założenie Szkoły Rycerskiej; wymienia przyczyny konfederacji barskiej; wymienia argumenty użyte przez Austrię, Prusy i Rosję na uzasadnienie I rozbioru Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; wyjaśnia, dlaczego sprawa dysydentów była łatwym pretekstem dla państw ościennych do ingerowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak na poprawę sytuacji w miastach wpłynęła polityka Stanisława Augusta Poniatowskiego; ocenia szanse zrealizowania celów stawianych przez konfederatów barskich; przedstawia różne reakcje na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcję władców i elity państw europejskich na konfederację barską i I rozbiór Rzeczypospolitej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	rozbiorowego		<p>w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę sejmu rozbiorowego; • wyjaśnia, jaką rolę miała odgrywać Rada Nieustająca 	podpisanie aktu I rozbioru	
37. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Rzeczypospolitej w XVIII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność i znaczenie Komisji Edukacji Narodowej; • wymienia przykłady dzieł sztuki z XVIII w. i ich twórców; • wymienia przykłady mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój manufaktur za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; • wyjaśnia rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w rozwoju sztuki w II połowie XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia odbudowę gospodarki Rzeczypospolitej ze zniszczeń po wojnach; • przedstawia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego, które zaszły w XVIII w., i wyjaśnia ich wpływ na funkcjonowanie państwa; • wyjaśnia rolę, jaką miały odegrać w edukacji społeczeństwa Collegium Nobilium i Szkoła Rycerska; • przedstawia rozwój kultury w Rzeczypospolitej XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany, które zaszły w rolnictwie i rzemiośle w Rzeczypospolitej w XVIII w.; • wyjaśnia cele i trudności, jakie trzeba było przezwyciężyć podczas zakładania manufaktur; • przedstawia wkład szlachty w rozwój gospodarczy i kulturalny Rzeczypospolitej w XVIII w.; • wyjaśnia, w jaki sposób następowała demokratyzacja kultury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w okresie saskim i za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; • wyjaśnia, w jaki sposób mecenat królewski wpływał na działania magnaterii w dziedzinie kultury
38. Państwo polsko-litewskie w dobie Sejmu Wielkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację międzynarodową Rzeczypospolitej w czasie obrad Sejmu Wielkiego; • wymienia stronnictwa działające w czasie Sejmu Wielkiego i najważniejsze punkty ich programów; • wymienia postanowienia Konstytucji 3 maja (Ustawy Rządowej); • wymienia skutki konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak sytuacja międzynarodowa wpłynęła na swobodę podejmowania decyzji na sejmie; • wymienia postanowienia konstytucji o miastach; • wskazuje nawiązania do myśli oświeceniowej w uchwałach Sejmu Wielkiego; • wymienia przyczyny konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek Stanisława Augusta do stronnictwa patriotycznego i jego chęci sojuszu z Prusami; • wymienia reformy Sejmu Wielkiego z pierwszych lat jego funkcjonowania (do 1790 r.); • przedstawia przebieg konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawy szlachty, które sprzyjały przeprowadzeniu reform w państwie; • ocenia, w jakim stopniu program stronnictwa patriotycznego był realny do zrealizowania w ówczesnych warunkach; • ocenia szanse wprowadzenia w życie reform przyjętych na Sejmie Wielkim; • przedstawia stosunek innych państw do reform Sejmu Wielkiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Sejm Wielki jest nazywany też Sejmem Czteroletnim i jak to wpłynęło na jego skład; • przedstawia sylwetki przywódców stronnictw i reformatorów Sejmu Wielkiego; • przedstawia sylwetkę Jana Dekerta
39. Kres istnienia Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny II rozbioru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces radykalizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje działalność

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<p>Rzeczypospolitej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Rzeczypospolitej, które zostały zajęte w II i III rozbiornie; • wymienia przyczyny insurekcji kościuszkowskiej; • wymienia skutki upadku Rzeczypospolitej; 	<p>uniwersału połanieckiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, które z państw rozbiorowych osiągnęło największe korzyści z zajętych ziem Rzeczypospolitej; • przedstawia problemy, przed którymi stanęła szlachta polska po rozbiorach 	<p>sejmu rozbiorowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację Rzeczypospolitej po II rozbiornie; • przedstawia konsekwencje insurekcji kościuszkowskiej i III rozbiornie; • przedstawia udział chłopów w insurekcji kościuszkowskiej 	<p>postaw Polaków w czasie insurekcji kościuszkowskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działania Tadeusza Kościuszki zmierzające do objęcia powstaniem jak najszerzych kręgów społecznych; • charakteryzuje poglądy historyków polskich na przyczyny rozbiorów Rzeczypospolitej; • ocenia znaczenie insurekcji kościuszkowskiej; • przedstawia skutki upadku Rzeczypospolitej dla Europy; 	<p>Jana Kilińskiego i Jakuba Jasińskiego w czasie insurekcji kościuszkowskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy Polacy mogli uniknąć rozbiorów swojego państwa
VII. Epoka napoleońska					
40. Kształtowanie się systemu napoleońskiego w Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie nabytki terytorialne Francji w wyniku wojen napoleońskich i miejsca decydujących bitew; • wymienia przykładowe elementy polityki Napoleona wobec państw zależnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia konstytucji wprowadzającej konsulat we Francji; • przedstawia, w jaki sposób Napoleon wprowadził cesarstwo we Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie konsulatu i cesarstwa; • przedstawia cele polityki Napoleona wobec państw zależnych i sposoby ich realizacji; • wyjaśnia, dlaczego Napoleon wprowadził blokadę kontynentalną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę Napoleona wobec Wielkiej Brytanii; • wyjaśnia, dlaczego blokada kontynentalna nie przyniosła spodziewanych rezultatów; • przedstawia wzrost wpływów francuskich w Europie w różnych sferach życia w wyniku polityki Napoleona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symbolikę na obrazach z różnych okresów kariery Napoleona Bonaparte; • wymienia kręgi cywilizacyjne, z których wywodziła się część z tych symboli
41. Księstwo Warszawskie i udział Polaków w wojnach napoleońskich	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Księstwa Warszawskiego w 1808 r. i 1810 r.; • pokazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew, w których walczyli Polacy u boku Napoleona lub w sojuszu z nim; • przedstawia proces powstawania Legionów Polskich we Włoszech 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walki Legionów Polskich powstałych we Włoszech; • przedstawia wpływ hasel Wielkiej Rewolucji Francuskiej na funkcjonowanie Legionów Polskich; • wymienia postanowienia konstytucji Księstwa Warszawskiego; • charakteryzuje trudności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunek Napoleona do dążeń Polaków do odzyskania niepodległości; • przedstawia rozwiązanie kwestii chłopskiej w Księstwie Warszawskim; • przedstawia miejsce Księstwa Warszawskiego w systemie napoleońskim; • przedstawia udział Polaków w wojnach napoleońskich do 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje różne postawy Polaków wobec Napoleona; • wskazuje wzorce francuskie i tradycje polskie w konstytucji Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia koncepcję Adama Czartoryskiego odbudowy państwa polskiego; • porównuje działania Jana Henryka Dąbrowskiego i Adama Jerzego Czartoryskiego mające na celu odzyskanie przez Polaków niepodległości

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		gospodarcze Księstwa Warszawskiego	1811 r.		
42. Upadek Napoleona i bilans epoki	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wojny z Rosją w 1812 r.; pokazuje na mapie miejsca bitew z ostatnich lat panowania Napoleona 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia warunki pokoju paryskiego; wymienia zmiany wprowadzone przez Napoleona, które przetrwały po jego upadku 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, jakie nadzieje wiązali Polacy z wyprawą Napoleona na Rosję; wyjaśnia, co przyczyniło się do klęski Napoleona w Rosji; przedstawia próbę odzyskania władzy przez Napoleona 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy nadzieje Polaków związane z wyprawą na Rosję miały szanse się urzeczywistnić; porównuje sytuację Napoleona po I i II pokoju paryskim; przedstawia korzyści i straty, jakie dało Polakom opowiadanie się po stronie Napoleona; ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla Francji i Europy; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia trwałość legendy napoleońskiej w późniejszych epokach; przedstawia losy wybranych marszałków napoleońskich po upadku Napoleona;

Wymagania edukacyjne. Klasa 3. Zakres rozszerzony.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Źródła do historii XIX i pierwszej połowy XX stulecia	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje źródeł historycznych i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii; wymienia nowe rodzaje źródeł, które pojawiły się w XIX i na początku XX w.; wyjaśnia, jakie dziedziny życia może dzięki nim poznawać historyk 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia specyfikę warsztatu historyka zajmującego się XIX i XX w.; wyjaśnia, co wpłynęło na zwiększenie się ilości źródeł w XIX i na początku XX w.; przedstawia przykładowe problemy związane z wykorzystaniem i interpretacją źródeł XIX i XX w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak rozwój administracji państwowej i gospodarki wpłynęły na ilość i rodzaje źródeł historycznych; przedstawia prasę jako źródło historyczne; wyjaśnia, czy literatura i prace naukowe mogą być źródłem historycznym 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak przemiany w kulturze wpłynęły na ilość i rodzaje źródeł historycznych; wyjaśnia problemy związane z wykorzystaniem prasy i filmu jako źródeł historycznego; wyjaśnia, do badania jakich zagadnień historyk może wykorzystać literaturę i prace naukowe 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> dokonuje analizy przykładowego źródła ikonograficznego, formułując również pytania badawcze
I. Europa i świat w epoce restauracji i rewolucji (pierwsza połowa XIX w.)					

<p>2. Kongres wiedeński i system Świętego Przymierza</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zasady, zgodnie z którymi podejmowano decyzje na kongresie wiedeńskim; wymienia przykładowe decyzje kongresu wiedeńskiego; pokazuje na mapie zmiany terytorialne związane z decyzjami kongresu wiedeńskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa, których przedstawiciele odgrywali największą rolę podczas obrad kongresu; wyjaśnia, czym były Święte Przymierze i „koncert mocarstw”; pokazuje na mapie państwa, które najwięcej zyskały na kongresie wiedeńskim i decydowały o układzie sił w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego został zwołany kongres wiedeński; wyjaśnia, dlaczego kongres wiedeński określa się „tańczącym kongresem”; łączy podejmowane na kongresie wiedeńskim decyzje z zasadami, zgodnie z którymi je podejmowano 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje mapy Europy z okresu napoleońskiego i po kongresie wiedeńskim oraz wyjaśnia przyczyny najważniejszych różnic; charakteryzuje cele i przedstawia metody działania Świętego Przymierza; wyjaśnia, które państwa i dlaczego nie przystąpiły do Świętego Przymierza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na wybranych przykładach przedstawia rolę kobiet na kongresie wiedeńskim
<p>3. Rewolucja przemysłowa i przemiany społeczne w pierwszej połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które wpływały na zmiany demograficzne w Europie; przedstawia warunki życia robotników; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z jakimi zmianami w gospodarce był związany proces industrializacji i urbanizacji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z jakimi zmianami w gospodarce były związane procesy migracyjne w Europie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, które z wynalazków mogły poprawić warunki życia ludności; wyjaśnia, jak zmiany w transporcie i komunikacji wpłynęły na życie ludzi; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie różnych rodzajów źródeł przedstawia zmiany w krajobrazie Europy Zachodniej, które zaszły w wyniku rewolucji przemysłowej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nowe grupy społeczne, które powstały w wyniku rewolucji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak zmiany w transporcie wpłynęły na gospodarkę; wyjaśnia, na czym polegała rewolucja agrarna 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany struktury społecznej związane z rewolucją przemysłową; przedstawia reakcję robotników na zmiany, które zaszły w wyniku rewolucji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpłynęło na poprawę sytuacji robotników 	
4. Przemiany kulturowe w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia romantyzmu; wymienia style w architekturze i sztuce; wymienia przykładowych pisarzy I połowy XIX w. i tytuły ich utworów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych twórców oraz ich dzieła; charakteryzuje literaturę I połowy XIX w.; wymienia cechy charakterystyczne stylu biedermeier i wyjaśnia, kto był odbiorcą dzieł tworzonych w tym stylu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy architektoniczne związane ze stylem gotyckim w zabytkach z XIX w.; przedstawia zaangażowanie artystów w sprawy polityczne; charakteryzuje rozwój muzyki w I połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy architektoniczne związane z różnymi stylami (poza gotykiem) w zabytkach z XIX w.; charakteryzuje zmiany w edukacji w I połowie XIX w.; przedstawia zaangażowanie artystów w sprawy społeczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia historyczne i przemiany społeczne, które stały się kanwą utworów literackich I połowy XIX w.; podaje tytuły i autorów utworów
5. Główne nurty polityczne w Europie w pierwszej połowie XIX w. Rozwój parlamentaryzmu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne założenia ideologii liberalnej; wymienia główne założenia ideologii konserwatywnej; wymienia główne założenia komunizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dwa nurty w ideologii liberalnej – ekonomiczny i polityczny; przedstawia działania Charlesa Fouriera i Roberta Owena 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie zmiany zachodziły w ustrojach państw w związku z ideologią liberalną; wyjaśnia, dlaczego doszło do powstania ideologii socjalistycznej; porównuje socjalizm utopijny i komunizm 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się tożsamości narodowej i państwa narodowego; wyjaśnia, czym różnili się reakcyjniści od konserwatystów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy przedsięwzięcia ekonomiczne socjalistów utopijnych miały szanse powodzenia
6. Ruchy rewolucyjne i narodowe w Europie Południowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie zmiany na Półwyspie Apenińskim, które zaszły w wyniku postanowień kongresu wiedeńskiego; przedstawia działalność karbonariuszy; wymienia przyczyny i skutki powstania Greków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie decyzje terytorialne pokoju w Adrianopolu i traktatu londyńskiego; przedstawia cele wystąpień rewolucyjnych w Hiszpanii w 1820 r.; wyjaśnia termin Risorgimento 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację na Półwyspie Apenińskim w I połowie XIX w.; wyjaśnia, dlaczego Włosi nie zaakceptowali postanowień kongresu wiedeńskiego; przedstawia działalność Giuseppe Mazziniego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki między władzą a społeczeństwem w Hiszpanii w I połowie XIX w.; przedstawia przebieg powstania Greków; charakteryzuje działalność Świętego Przymierza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek społeczeństw europejskich do wystąpień w państwach włoskich, Hiszpanii i Grecji; przedstawia odwołania do tych wystąpień w literaturze i sztuce

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
7. Stany Zjednoczone i dekolonizacja Ameryki Łacińskiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych w I połowie XIX w.; • przedstawia działalność Simóna Bolívara 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój gospodarczy Stanów Zjednoczonych w I połowie XIX w.; • charakteryzuje system rządów w krajach Ameryki Łacińskiej w I połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia metody przyłączania nowych terenów do Stanów Zjednoczonych w I połowie XIX w.; • wyjaśnia różnice w rozwoju gospodarczym między Północą a Południem Stanów Zjednoczonych; • wyjaśnia, na czym polegała doktryna Monrego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w koloniach hiszpańskich w I połowie XIX w.; • porównuje proces usamodzielniania się kolonii hiszpańskich i portugalskich w Ameryce Łacińskiej; • porównuje sytuację wewnętrzną w krajach Ameryki Łacińskiej po uzyskaniu niepodległości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia położenie rdzennych mieszkańców Ameryki w państwach, które powstały po upadku imperiów kolonialnych, i w Stanach Zjednoczonych
8. Zaborcy Polski w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia reformy gospodarcze przeprowadzone w Prusach w I połowie XIX w.; • wymienia skutki powstania dekabrystów; • wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej; • pokazuje na mapie obszar, gdzie toczyła się wojna krymska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w Prusach w wyniku reform gospodarczych przeprowadzonych w I połowie XIX w.; • wyjaśnia znaczenie Niemieckiego Związku Celnego; • wymienia przyczyny powstania dekabrystów; • przedstawia przebieg wojny krymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany ustrojowe w Prusach w I połowie XIX w.; • charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Rosji w I połowie XIX w.; • charakteryzuje sytuację ustrojową i gospodarczą w Austrii w I połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia efekty reform szkolnictwa w Prusach w I połowie XIX w.; • charakteryzuje cele polityki zagranicznej Rosji i idee, które je wspierały; • wyjaśnia, dlaczego Austrię nazywano w I połowie XIX w. „więzieniem narodów” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego wojnę krymską uznaje się za kres działalności Świętego Przymierza; • przedstawia działalność Florence Nightingale
9. Państwa Europy Zachodniej w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki rewolucji lipcowej; • wymienia przyczyny i skutki powstania Belgów; • wymienia przykłady działań niemieckich liberałów w I połowie XIX w.; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne po powstaniu Belgów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany ustrojowe we Francji po restauracji Burbonów; • przedstawia reformę prawa wyborczego w Anglii w I połowie XIX w.; • charakteryzuje działalność niemieckich liberałów w I połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje monarchię francuską z okresu restauracji Burbonów z monarchią lipcową; • przedstawia działalność czartystów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje funkcjonowanie monarchii parlamentarnej w Anglii w I połowie XIX w.; • wyjaśnia, jaki wpływ na wydarzenia w Związku Niemieckim miała rewolucja lipcowa we Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia szanse społeczeństw na zmianę porządku wprowadzonego na kongresie wiedeńskim do połowy XIX w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	Celująca
10. Wiosna Ludów (1848–1849) w Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze przyczyny Wiosny Ludów; wymienia przyczyny Wiosny Ludów we Francji, państwach niemieckich; przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji; wymienia działania zmierzające do zjednoczenia Niemiec w okresie Wiosny Ludów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1849 r.; wskazuje cechy wspólne przebiegu Wiosny Ludów w poszczególnych państwach; przedstawia działania zmierzające do zjednoczenia Niemiec w okresie Wiosny Ludów; wyjaśnia, w jaki sposób starano się rozwiązać problemy gospodarczo-społeczne w okresie Wiosny Ludów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny Wiosny Ludów w monarchii habsburskiej i państwach włoskich; wyjaśnia różnice między koncepcją Wielkich Niemiec i Małych Niemiec; wymienia skutki Wiosny Ludów w państwach europejskich; przedstawia znaczenie Wiosny Ludów dla późniejszych wydarzeń w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co spowodowało różnice w przyczynach Wiosny Ludów w poszczególnych państwach europejskich; wyjaśnia, co ułatwiło monarchom tłumienie wystąpień w okresie Wiosny Ludów; wyjaśnia, jak wielonarodowy charakter monarchii habsburskiej wpływał na przebieg Wiosny Ludów w Austrii; wyjaśnia, co ułatwiło Ludwikowi Napoleonowi przejęcie pełni władzy we Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego do wystąpień w okresie Wiosny Ludów nie doszło w Anglii i Rosji
II. Polacy i ziemie polskie w pierwszej połowie XIX w.					
11. Przemiany gospodarczo-społeczne na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój miast miała kolej; wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; przedstawia rozwój rolnictwa w zaborze pruskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg procesu uwłaszczeniowego chłopów na ziemiach polskich w XIX w.; charakteryzuje politykę gospodarczą Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim; charakteryzuje gospodarkę w Galicji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w przestrzeni miejskiej w XIX w.; wyjaśnia, jakie czynniki wpływały na rozwój ziem polskich pod zaborami w I połowie XIX w.; przedstawia rozwój rolnictwa w Królestwie Polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje położenie chłopów w poszczególnych zaborach; porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborami; ocenia rolę Stanisława Staszica i Andrzeja Zamoyskiego w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia inwestycję Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, która funkcjonuje współcześnie; porównuje rolę tej inwestycji w XIX w. z rolą, jaką odgrywa współcześnie
12. Królestwo Polskie w dobie konstytucyjnej (1815–1830)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy powołane na mocy konstytucji Królestwa Polskiego i ich przykładowe kompetencje; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek Aleksandra I do Polaków; wymienia przykłady łamania przez cara postanowień konstytucji Królestwa Polskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje politykę Aleksandra I wobec Królestwa Polskiego w drugim i trzecim dziesięcioleciu XIX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na zmianę polityki Aleksandra I wobec Królestwa Polskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje konstytucję Królestwa Polskiego z konstytucją Księstwa Warszawskiego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia prawa narodowe przyznane Polakom w Królestwie Polskim; wymienia nielegalne organizacje, które powstały w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele działalności nielegalnych organizacji powstałych w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działalność legalnej opozycji w Królestwie Polskim; charakteryzuje środowiska, w których powstawały tajne organizacje 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Mikołaja Nowosilcowa i wielkiego księcia Konstantego w Królestwie Polskim; ocenia, czy w przypadku Królestwa Polskiego w latach 1815–1830 możemy mówić o autonomii, czy unii personalnej z Rosją 	
13. Powstanie listopadowe	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny powstania listopadowego; wymienia ugrupowania działające w czasie powstania listopadowego; wymienia i pokazuje na mapie miejsca bitew powstania listopadowego; wymienia przywódców powstania listopadowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władz powstańczych; wymienia główne założenia programów ugrupowań działających w czasie powstania listopadowego; wymienia represje wprowadzone przez Mikołaja I po klęsce powstania listopadowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli przyczyny powstania listopadowego na wewnętrzne i zewnętrzne (wpływ wydarzeń europejskich); porównuje stosunek do powstania listopadowego i programy ugrupowań działających w jego trakcie; przedstawia reakcję państw zachodnich na wybuch powstania listopadowego; charakteryzuje represje popowstaniowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces przekształcania się zrywu podchorążych w powstanie narodowe; uzasadnia, że działania zbrojne powstania listopadowego mogą być określane wojną polsko-rosyjską; przedstawia udział Polaków z pozostałych zaborów w powstaniu listopadowym; ocenia szanse powstania listopadowego na zwycięstwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia projekty reform włościąńskich z okresu powstania listopadowego; przedstawia obraz powstania listopadowego w utworach literackich i innych tekstach kultury; wyjaśnia, jaką funkcję pełni współcześnie Cytadela Warszawska
14. Wielka Emigracja – ugrupowania, programy, próby działania	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek Francji do emigrantów polistopadowych; pokazuje na mapie państwa, do których najliczniej emigrowali Polacy po klęsce powstania listopadowego; wymienia organizacje powstałe na emigracji i najważniejsze założenia ich programów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek państw europejskich do emigrantów polistopadowych; wymienia organizacje spiskowe powstałe na ziemiach polskich po klęsce powstania listopadowego; przedstawia zaangażowanie Polaków w europejski ruch rewolucyjny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje programy ugrupowań Wielkiej Emigracji; wyjaśnia przyczyny sporów pomiędzy Polakami na emigracji; wyjaśnia, dlaczego emigrację polistopadową określa się mianem Wielkiej Emigracji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cele i działania księcia Adama Czartoryskiego na emigracji; porównuje cele organizacji spiskowych powstałych na ziemiach polskich po klęsce powstania listopadowego; ocenia skuteczność działań podejmowanych przez działaczy emigracyjnych i konspirację na ziemiach polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia ugrupowanie emigracyjne, w którym wcześniej działał Tadeusz Krępowiecki; przedstawia działalność kaliszzan na emigracji

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
15. Ziemie zaboru pruskiego i austriackiego w latach 1815–1846	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój gospodarczy Wielkiego Księstwa Poznańskiego w I połowie XIX w.; wymienia prawa narodowe Polaków w Wielkim Księstwie Poznańskim; wymienia przyczyny i skutki powstania krakowskiego; pokazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim i rabacją galicyjską oraz obszar Wielkiego Księstwa Poznańskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy w Wielkim Księstwie Poznańskim powstałe po kongresie wiedeńskim; wymienia organy władzy w Wolnym Mieście Krakowie; przedstawia program społeczno-gospodarczy władz powstania krakowskiego; wyjaśnia, co to była rabacja galicyjska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego rok 1830 był cezurą w polityce władz pruskich wobec Wielkiego Księstwa Poznańskiego; wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju gospodarczym Wielkiego Księstwa Poznańskiego odegrały Kasyno i Bazar; przedstawia relacje między wsią a dworem w Galicji i wyjaśnia ich wpływ na wybuch rabacji galicyjskiej; porównuje sytuację gospodarczą w Wielkim Księstwie Poznańskim i Galicji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego rabacja galicyjska przyczyniła się do klęski powstania krakowskiego; wyjaśnia, jaki był stosunek władz austriackich do rabacji galicyjskiej; wyjaśnia, co wpłynęło na różnice w rozwoju gospodarczym Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Galicji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego postać Jakuba Szeli była i jest inspiracją dla współczesnych twórców (pisarzy, dramaturgów itp.); przedstawia wydarzenia z kolejnych lat, w których Bazar w Poznaniu miał swój udział; wyjaśnia, jaką funkcję Bazar pełni współcześnie
16. Ziemie polskie i Polacy podczas Wiosny Ludów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie miejsca starć oddziałów polskich z wojskami pruskimi w 1848 r.; wymienia trwałe skutki Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim; wymienia skutki Wiosny Ludów dla Polaków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg wydarzeń związanych z Wiosną Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim; przedstawia działania Polaków w Galicji w okresie Wiosny Ludów; przedstawia udział Polaków w wydarzeniach Wiosny Ludów w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działalność Ligi Polskiej; przedstawia, co wpłynęło na stosunek Austriaków do polskich żądań w okresie Wiosny Ludów; wyjaśnia, w jaki sposób Wiosna Ludów w Galicji wpłynęła na stosunki między wsią a dworem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpłynęło na stosunek liberałów niemieckich i władz pruskich do polskich dążeń narodowych w Wielkim Księstwie Poznańskim; wyjaśnia, w jaki sposób Wiosna Ludów w Galicji wpłynęła na stosunki między Polakami a Ukraińcami; ocenia, czy Wiosna Ludów poprawiła położenie Polaków pod zaborami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, w jaki sposób inne narody zapamiętały i upamiętniły Polaków walczących u ich boku w okresie Wiosny Ludów
17. Kultura polska w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przedsięwzięcia arystokracji polskiej w dziedzinie kultury w I połowie XIX w.; wymienia głównych twórców na ziemiach polskich i na emigracji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę uniwersytetów i liceum w Krzemieńcu w rozwoju oświaty; wyjaśnia, na czym polegał spór klasyków z romantykami; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego arystokracja polska w I połowie XIX w. podejmowała inicjatywy w sferze kultury; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, rolę Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz Ossolineum; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy przedsięwzięcia kulturalne arystokracji z I połowie XIX w. są ważne także współcześnie dla kultury polskiej;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie miasta, które były ośrodkami kultury na ziemiach polskich; • wyjaśnia, na czym polegała idea mesjanizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na przykładowych zabytkach cechy klasycyzmu i neogotyku; • przedstawia rolę miast jako ośrodków kultury na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę, jaką odegrały uniwersytety i liceum w Krzemieńcu w rozwoju kultury i nauki; • przedstawia realizację założeń klasycznych i romantycznych w literaturze; • przedstawia rolę emigracji polistopadowej i Paryża w rozwoju kultury polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia realizację założeń klasycznych i romantycznych w tekstach kultury; • wyjaśnia genezę stylu dworskowego w architekturze polskiej i podaje przykłady budowli w tym stylu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę prac Joachima Lelewela dla rozwoju historiografii
III. Europa i świat w epoce rozwoju cywilizacji przemysłowej (od połowy XIX w. do 1914 r.)					
18. Zjednoczenie Włoch i zjednoczenie Niemiec	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy jednoczenia Włoch w II połowie XIX w. i pokazuje je na mapie; • wymienia etapy jednoczenia Niemiec w II połowie XIX w. i pokazuje je na mapie; • wymienia postanowienia konstytucji Cesarstwa Niemieckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Królestwa Sardynii i Camilla Cavoura w procesie jednoczenia Włoch; • przedstawia rolę Prus i Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec; • uzasadnia, że Cesarstwo Niemieckie było państwem federacyjnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Królestwo Sardynii odgrywało przewodnią rolę w procesie zjednoczenia Włoch; • wyjaśnia, dlaczego Prusy odgrywały przewodnią rolę w procesie zjednoczenia Niemiec; • porównuje proces jednoczenia Włoch i Niemiec w II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia pozycję monarchii habsburskiej na scenie niemieckiej w XIX w.; • charakteryzuje problemy, z którymi musiały sobie poradzić zjednoczone Włochy; • wyjaśnia, w jaki sposób powstanie dwóch nowych państw wpłynęło na sytuację w Europie; • wyjaśnia, dlaczego używa się określenia, że Niemcy zostały zjednoczone „krwią i żelazem” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, jak Włosi upamiętnili Wiktora Emanuela II; • przedstawia, jaką rolę odgrywa ta budowla wspólnie
19. Francja i Wielka Brytania. Demokratyzacja ustrojów politycznych w drugiej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia konstytucji francuskiej z 1875 r.; • wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu Komuny Paryskiej; • przedstawia zmiany w prawie wyborczym w Wielkiej Brytanii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przemiany ustrojowe, które miały miejsce we Francji w II połowie XIX w.; • wyjaśnia, jak postanowienia konstytucji z 1875 r. wpływały na funkcjonowanie władz III Republiki; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Napoleona III; • przedstawia, jak przebudowano Paryż w II połowie XIX w.; • przedstawia program Komuny Paryskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę wewnętrzną Napoleona III; • wyjaśnia, dlaczego zdecydowano się na przebudowę Paryża w II połowie XIX w.; • ocenia skuteczność polityki zagranicznej Napoleona III; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje metody walki sufrażystek o prawa wyborcze; • wyjaśnia, czym różni się sufrażystki od sufrażetek;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> przedstawia system partyjny w Wielkiej Brytanii 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co przyczyniało się do wzrostu roli i znaczenia Izby Gmin w parlamencie angielskim; charakteryzuje dążenia emancypacyjne kobiet 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny upadku II Cesarstwa; przedstawia stosunek władz III Republiki do Kościoła katolickiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przywódczynie walki o prawa kobiet w Kanadzie (pomnik przed budynkiem Parlamentu w Ottawie) lub w innym kraju na przełomie XIX i XX w.
20. Ideologie i ruchy polityczne w drugiej połowie XIX stulecia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nurty w ruchu socjalistycznym i ich główne założenia; wymienia główne założenia ideologii nacjonalistycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które przyczyniły się do powstania nowoczesnych narodów; wymienia główne założenia społecznej nauki Kościoła; wyjaśnia pojęcie syjonizm 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia czynniki, które doprowadziły do ukształtowania się ideologii nacjonalistycznej; wyjaśnia pojęcia: szowinizm, rasizm; porównuje nurty w ideologii socjalistycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację Żydów w II połowie XIX w.; przedstawia cechy partii politycznych powstałych w II połowie XIX w.; przedstawia rolę Międzynarodówek 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje poglądy Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina i Pierre'a Josepha Proudhona
21. Stany Zjednoczone Ameryki w drugiej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różnice w rozwoju gospodarczym między Północą a Południem; wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojny secesyjnej; wyjaśnia pojęcia: abolicjonizm i segregacja rasowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę kolei i emigracji w rozwoju gospodarczym Stanów Zjednoczonych; wyjaśnia, w jaki sposób różnice gospodarcze między Północą a Południem przekładały się na różnice w polityce wewnętrznej; wyjaśnia znaczenie XIII i XV poprawki do konstytucji Stanów Zjednoczonych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia metody powiększania stref wpływów Stanów Zjednoczonych w II połowie XIX w.; wyjaśnia, dlaczego wybór Abrahama Lincolna na prezydenta doprowadził do secesji stanów południowych; wyjaśnia, jakie czynniki ułatwiły zwycięstwo Unii w wojnie secesyjnej; przedstawia trudności, z którymi borykała się Konfederacja w czasie wojny secesyjnej; charakteryzuje położenie byłych niewolników w stanach południowych po wojnie secesyjnej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ekspansję wewnętrzną Stanów Zjednoczonych; wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa wpływała na przebieg wojny secesyjnej; wyjaśnia znaczenie bitwy pod Gettysburgiem; przedstawia informacje o dowódcach Unii i Konfederacji z czasów wojny secesyjnej; charakteryzuje ekspansję kolonialną Stanów Zjednoczonych na przełomie XIX i XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozostałości po wojnie secesyjnej w stosunkach wewnętrznych w Stanach Zjednoczonych w XX i XXI w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
22. Rosja, Niemcy i Austro-Węgry w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia reformy wprowadzone w Rosji po klęsce w wojnie krymskiej; wymienia przykładowe skutki rewolucji 1905 r. w Rosji; wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny rewolucji 1905 r. w Rosji; wymienia organizacje opozycyjne działające w Rosji w II połowie XIX w. i ich cele; przedstawia różnice między krajami austriackimi a węgierskimi monarchii habsburskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele polityki wewnętrznej kanclerza Ottona von Bismarcka i metody ich realizacji; wyjaśnia, dlaczego Austria przekształciła się w monarchię dualistyczną; porównuje cele i programy partii opozycyjnych w Rosji w II połowie XIX w.; przedstawia możliwości działania opozycji w Rosji w II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia politykę Ottona von Bismarcka wobec socjalistów i jej konsekwencje; porównuje politykę wobec mniejszości narodowych w krajach austriackich i węgierskich monarchii habsburskiej; ocenia trwałość reform przeprowadzonych w ramach odwilży posewastopolskiej i w wyniku rewolucji 1905 r. w Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuację w Rosji, Niemczech i monarchii habsburskiej w II połowie XIX w., wskazując cechy wspólne i różnice w polityce wewnętrznej i zagranicznej tych państw
23. Ekspansja kolonialna mocarstw w Afryce i Azji	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny kolonii państw europejskich (Anglii, Francji, Niemiec, Włoch); wymienia przykładowe przyczyny ekspansji kolonialnej w II połowie XIX w.; definiuje pojęcia: kolonia, protektorat, dominium 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady terytoriów zależnych o statusie kolonii, protektoratu, dominium; przedstawia konflikty Wielkiej Brytanii związane z tworzeniem imperium kolonialnego; przedstawia stosunek Europejczyków do podbijanych ludów w Afryce i Azji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki między ekspansją kolonialną a sytuacją wewnętrzną mocarstw; porównuje sposób zarządzania posiadłościami zamorskimi przez Francję i Wielką Brytanię; porównuje stosunek państw europejskich do podbijanych ludów w Afryce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje tereny zajęte przez państwa europejskie w XV–XVI w. i w II połowie XIX w.; porównuje stosunek państw europejskich do podbijanych ludów w Azji; ocenia rolę mocarstw europejskich w rozwoju terenów afrykańskich i azjatyckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Indie były zwane perłą Korony Brytyjskiej; wymienia państwa niepodległe na kontynencie afrykańskim; charakteryzuje ekspansje kolonialną Włochów w Afryce w XIX i początku XX w.
24. Państwa Dalekiego Wschodu u progu XX stulecia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces wzrostu wpływów państw europejskich w Chinach w II połowie XIX w.; pokazuje na mapie strefy wpływów poszczególnych państw europejskich w Chinach; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia politykę izolacjonizmu w Chinach w połowie XIX w.; wyjaśnia, na czym polegała koncepcja polityki otwartych drzwi; przedstawia sytuację w Japonii w połowie XIX w.; wymienia przyczyny wojny rosyjsko-japońskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje powstanie tajpingów i bokserów; przedstawia okoliczności powstania republiki w Chinach; przedstawia efekty reform przeprowadzonych w Japonii w okresie rewolucji Meiji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcje Chińczyków na wzrost wpływów europejskich w ich państwie; przedstawia cele reform przeprowadzonych w Japonii w okresie rewolucji Meiji; porównuje sytuację w Chinach i Japonii w połowie XIX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia niepodległe państwo w Indochinach; wyjaśnia, które z państw europejskich miało w nim wpływy

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia reformy przeprowadzone w Japonii w okresie rewolucji Meiji; wymienia skutki wojny rosyjsko-japońskiej 		<ul style="list-style-type: none"> przetwarza przebieg wojny rosyjsko-japońskiej, pokazując na mapie miejsca najważniejszych bitew 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje działania Chińczyków i Japończyków w II połowie XIX w. 	
25. Konflikty międzynarodowe u schyłku XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia płaszczyzny rywalizacji mocarstw w II połowie XIX i początkach XX wieku; wymienia państwa, które tworzyły trójprzymierze i trójporozumienie; przedstawia skutki wojen bałkańskich z początku XX w.; pokazuje na mapie zmiany terytorialne na Półwyspie Bałkańskim w II połowie XIX w. i początku XX w.; pokazuje na mapie tereny, na których Niemcy chcieli zwiększyć swoje wpływy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się trójprzymierza i trójporozumienia; wymienia zasady polityki zagranicznej Wielkiej Brytanii; przedstawia przyczyny wojen bałkańskich z początku XX w.; przedstawia zmiany w polityce zagranicznej Niemiec w II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na zmianę układu sojuszy na przełomie XIX i XX w.; przedstawia proces rozpadu imperium osmańskiego w II połowie XIX w.; wyjaśnia pojęcie „kocioł bałkański” i daje przykłady wydarzeń na Półwyspie Bałkańskim, które potwierdzają zasadność takiego określenia; wyjaśnia, jaki wpływ na kształtowanie się trójporozumienia miała niemiecka polityka zagraniczna i kolonialna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy zasady polityki zagranicznej Wielkiej Brytanii były wystarczające, żeby zapewnić jej bezpieczeństwo na przełomie XIX i XX w.; wyjaśnia rolę ruchu młodotureckiego w polityce tureckiej na początku XX w.; wskazuje związki między wojnami bałkańskimi a rywalizacją Rosji i Austro-Węgier oraz rozpadem imperium osmańskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był sojusz trzech cesarzy oraz kiedy i z jakich przyczyn się rozpadł
26. Druga faza rewolucji przemysłowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nowe surowce, które pojawiły się w II połowie XIX w.; wymienia wynalazki, które wpłynęły na życie ludzi; wymienia przykładowych wynalazców z II połowy XIX w.; definiuje pojęcie monopol 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne ludzi; wymienia przykładowe odkrycia naukowe i ich odkrywców; przedstawia wpływ monopolizacji na życie gospodarcze w II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób nowe surowce i wynalazki przyczyniły się do rozwoju gospodarczego świata w II połowie XIX w.; wyjaśnia, dlaczego w II połowie XIX w. mówimy o „drugiej rewolucji przemysłowej”; przedstawia związki między rozwojem nauki a gospodarką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, które wynalazki najbardziej zmieniły życie codzienne ludzi; ocenia zjawisko monopolizacji gospodarki z punktu widzenia producentów i konsumentów; przedstawia związki między rozwojem nauki a życiem codziennym ludzi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przykładowe zakłady przemysłowe, które powstały w II połowie XIX w. i przetrwały do czasów współczesnych; wyjaśnia, czy i jak w czasie swojej działalności zmieniły profil produkcji

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
27. Przemiany kulturowe drugiej połowy XIX i początków XX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nurty w sztuce II połowy XIX w. i przykładowych twórców każdego z tych nurtów; wymienia przykładowych pisarzy II połowy XIX w.; wymienia założenia filozofii pozytywistycznej; wymienia cechy kultury masowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które przyczyniły się do rozwoju kultury masowej; przedstawia przemiany życia społecznego; wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju sportu w II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między poszczególnymi nurtami w sztuce II połowy XIX w.; przedstawia związki między zmianami w życiu gospodarczym i społecznym a rozwojem kultury masowej; wyjaśnia, dlaczego na II połowę XIX w. i początek XX w. są używane różne określenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy sport można zaliczyć do kultury masowej; przedstawia różnice między kulturą wysoką a kulturą masową; charakteryzuje wpływ przemian społecznych na więzi rodzinne i stosunki międzyludzkie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki prac artysty z kulturą masową na przykładzie Henriego de Toulouse-Lautreca; przedstawia, czym różniły się igrzyska olimpijskie w starożytnej Grecji od wznowionych w końcu XIX w. igrzysk olimpijskich
IV. Polacy i ziemia polskie w drugiej połowie XIX i na początku XX w.					
28. Przemiany gospodarczo-społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i pokazuje na mapie ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w II połowie XIX w.; wymienia nowe grupy społeczne, które powstały w społeczeństwie polskim w II połowie XIX w.; wymienia przyczyny i miejsca emigracji Polaków w II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się na ziemiach polskich w II połowie XIX w.; porównuje model rodziny na wsi i w mieście w II połowie XIX w.; wyjaśnia, w jaki sposób emigracja w II połowie XIX w. wpływała na gospodarkę ziem polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborami; wyjaśnia, co wpłynęło na przemiany w strukturze społeczeństwa polskiego w II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w modelu rodziny wpływały na więzi społeczne; porównuje przyczyny i miejsca emigracji Polaków w I i II połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, jak poprawiły się warunki życia robotników w mieście i jak to wpłynęło na wygląd miasta; przedstawia na przykładzie koncepcję miasta-ogrodu, która pojawiła się w II połowie XIX w.
29. Powstanie styczniowe i represje popowstaniowe w zaborze rosyjskim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia reformy Aleksandra Wielopolskiego; wyjaśnia, co spowodowało wybuch powstania styczniowego; wymienia rejony największego natężenia walk powstańczych i pokazuje je na mapie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia politykę Aleksandra II wobec Królestwa Polskiego w czasie odwilży posewastopolskiej; charakteryzuje okres dyktatury Romualda Traugutta; porównuje postanowienia dekretów uwłaszczeniowych wydanych przez władze powstańcze i cara; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcje Polaków na politykę Aleksandra II wobec Królestwa Polskiego; przedstawia czynniki, które wpływały na wzrost nastrojów patriotycznych w Królestwie Polskim; porównuje poglądy „białych” i „czerwonych”; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na stanowiska państw zachodnich wobec powstania styczniowego; porównuje powstanie listopadowe i styczniowe; porównuje represje zastosowane przez cara wobec Polaków w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia konwencji Alvenslebena i wyjaśnia jej znaczenie dla przebiegu walk w trakcie powstania styczniowego; charakteryzuje działalność pozapolityczną Leopolda Kronenberga

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władz powstańczych; wymienia represje zastosowane przez cara wobec Polaków po klęsce powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek państw zachodnich do powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje politykę władz powstańczych w zależności od tego, czy przewagę w nich miało ugrupowanie „białych”, czy „czerwonych” 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Polaków z innych zaborów i cudzoziemców w powstaniu styczniowym 	
30. Masowe ruchy polityczne na ziemiach polskich u schyłku XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe partie polityczne powstałe w ramach ruchów ludowego, socjalistycznego i narodowego oraz ich przywódców i główne założenia programowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegał trójlojalizm; przedstawia program Bundu; przedstawia program Ligi Polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje dwa nurty w polskim ruchu socjalistycznym; wymienia partie polityczne i działaczy związanych z każdym z nurtów w polskim ruchu socjalistycznym; przezwycięża, w których zaborach poszczególne ruchy i partie polityczne miały największe poparcie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy zwolennicy trójlojalizmu dbali o interesy narodowe Polaków; wyjaśnia, dlaczego endecja ma największe poparcie w zaborze pruskim, partie socjalistyczne – w Królestwie Polskim, a partie ludowe w Galicji; porównuje program Ligi Polskiej i endecji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Stronnictwo Ludowe zmieniło nazwę na Polskie Stronnictwo Ludowe; wymienia partie polskie działające w XX w. i obecnie, które wywodzą się z partii politycznych powstałych na ziemiach polskich w II połowie XIX w.
31. Zabór austriacki w latach 1861–1914	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia autonomiczne organy władzy w Galicji i ich kompetencje; wyjaśnia podłoże konfliktów społecznych na wsi galicyjskiej; wyjaśnia, jak autonomia w Galicji wpływała na rozwój kultury polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje zależności między władzami autonomicznymi a władzami centralnymi; przedstawia poglądy stańczyków; przedstawia narodowe żądania Ukraińców; wyjaśnia, jak autonomia w Galicji wpływała na rozwój tożsamości narodowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dążenia do reformy prawa wyborczego; wyjaśnia podłoże konfliktu polsko-ukraińskiego w Galicji Wschodniej; charakteryzuje mniejszość żydowską w Galicji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kogo uprzywilejowało kurialne prawo wyborcze; wyjaśnia, co wpłynęło na zmianę układu politycznego w Galicji na przełomie XIX i XX w.; wyjaśnia, dlaczego Galicję nazywano „polskim Piemontem” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje działalność Aleksandra Wielopolskiego i Agenora Gołuchowskiego; wyjaśnia, dlaczego Agenor Gołuchowski uzyskał poparcie Polaków dla swoich działań, a Aleksander Wielopolski nie
32. Polacy pod panowaniem niemieckim w drugiej połowie XIX i na początku XX stulecia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia działania władz pruskich podejmowane w ramach polityki kulturkampfu w zaborze pruskim; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki był cel polityki kulturkampfu w zaborze pruskim; przedstawia cele i działalność Hakaty; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cele polityki władz pruskich (niemieckich) wobec Polaków w II połowie XIX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia skuteczność działań podejmowanych przez władze pruskie (niemieckie) i Polaków w II połowie XIX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje możliwości i efekty działania postów polskich w parlamentach państw zaborczych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cele i działalność Komisji Kolonizacyjnej; • wymienia działania Polaków, które miały na celu obronę przed polityką germanizacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie możliwości obrony swych praw i interesów mieli Polacy w Niemczech; • przedstawia działania zmierzające do kształtowania polskiej tożsamości narodowej na terenie Pomorza, Mazur, Warmii i Śląska 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania, które miały zwiększyć odsetek ludności niemieckiej we wschodnich prowincjach Cesarstwa Niemieckiego; • wyjaśnia, dlaczego w zaborze pruskim był możliwy solidaryzm społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co utrudniało kształtowanie polskiej tożsamości narodowej na Warmii, Mazurach, Pomorzu i Śląsku; • wyjaśnia, jaki był cel prowadzenia działań w duchu solidaryzmu społecznego 	
33. Zabór rosyjski na przełomie XIX i XX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia program pozytywistów warszawskich; • wymienia skutki rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • wymienia grupy społeczne, które przystąpiły do strajków w trakcie rewolucji 1905 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na nastroje społeczne w Królestwie Polskim na początku XX w.; • przedstawia przyczyny rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • przedstawia cele poszczególnych grup społecznych, które przystąpiły do strajków w trakcie rewolucji 1905 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • przedstawia stosunek różnych ugrupowań politycznych w Królestwie Polskim do rewolucji 1905 r.; • charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego po stłumieniu rewolucji 1905 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób wydarzenia w Rosji z początku XX w. wpływały na sytuację w Królestwie Polskim; • przedstawia przebieg rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • przedstawia stosunek różnych ugrupowań politycznych w Królestwie Polskim do rewolucji 1905 r.; • ocenia trwałość zmian, które zaszły w Królestwie Polskim w wyniku rewolucji 1905 r.; • charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego po stłumieniu rewolucji 1905 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje „noc paskiewiczowską” z „nocą apuchtinowską”
34. Polacy wobec zbliżającej się wojny	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia orientacje polityczne istniejące na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego powstał Związek Walki Czynnej, i przedstawia, na jakim terenie działał; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego poszczególni przywódcy decydowali się na opowiedzenie się po stronie Rosji lub Austrii w przewidywanej wojnie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak sytuacja na Bałkanach na początku XX w. wpłynęła na nastroje społeczeństwa polskiego w Galicji i stosunek władz austriackich do polskich organizacji paramilitarnych działających na jej terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, kiedy wcześniej w działalności Polaków w Galicji pojawiła się koncepcja trialistyczna (przekształcenie monarchii habsburskiej w Austro-Węgry-Polskę)

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia ugrupowania i osoby je tworzące; wymienia przykładowe organizacje paramilitarne powstałe na ziemiach polskich przed I wojną światową; formułuje główny cel działania organizacji paramilitarnych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych; przedstawia inne, poza militarnymi, cele działania polskich organizacji paramilitarnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Austriacy akceptowali istnienie polskich organizacji paramilitarnych w Galicji przed I wojną światową 		
35. Polska kultura i obyczajowość przełomu XIX i XX stulecia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy pozytywizmu w kulturze; wymienia najważniejsze cechy kultury okresu Młodej Polski; wymienia przykładowych artystów polskich II połowy XIX i początku XX w.; przedstawia osiągnięcia naukowe Polaków w II połowie XIX i na początku XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe dzieła sztuki lub zabytki architektury i przyporządkowuje je do poszczególnych stylów; przedstawia rozwój kultury masowej na ziemiach polskich; wyjaśnia, w jaki sposób Polacy z różnych zaborów współpracowali i wspierali się wzajemnie; wyjaśnia, w jaki sposób kultura łączyła Polaków ponad zaborami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę przykładowych artystów w kulturze polskiej II połowy XIX i początku XX w.; na konkretnych przykładach wskazuje cechy charakterystyczne stylów w sztuce i architekturze; wyjaśnia, co wpływało na rozwój kultury masowej na ziemiach polskich; przedstawia zmianę pozycji kobiet w społeczeństwie polskim na przełomie XIX i XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rozwój szkolnictwa na ziemiach polskich w II połowie XIX w.; przebadania wkład Polaków w badanie Syberii; przedstawia rolę historii w twórczości artystów polskich w II połowie XIX i na początku XX w.; wyjaśnia, dlaczego Kraków nazywano „Polskimi Atenami” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia osiągnięcia Polaków w II połowie XIX i na początku XX w. poza kontynentem europejskim i Rosją
V. Polska, Europa i świat w okresie Wielkiej Wojny					
36. Działania zbrojne i polityka międzynarodowa w latach 1914–1917	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia bezpośrednie przyczyny I wojny światowej; wymienia państwa walczące po stronie państw ententy i państw centralnych; wymienia i pokazuje na mapie najważniejsze bitwy I wojny światowej z lat 1914–1916 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nowe rodzaje broni użyte w czasie I wojny światowej; wyjaśnia, co oznaczają pojęcia: wojna pozycyjna, wojna totalna; uzasadnia, że działania wojenne na froncie zachodnim miały charakter wojny pozycyjnej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cele i konsekwencje realizacji przez Niemców planu Schlieffena; wyjaśnia, dlaczego kolejne państwa przyłączyły się do państw centralnych lub ententy; przedstawia przebieg działań wojennych na morzu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg działań wojennych na Półwyspie Bałkańskim i froncie włoskim; wyjaśnia cele kolejnych ofensyw podejmowanych przez państwa walczące; wyjaśnia, w jaki sposób nowe rodzaje broni wpłynęły na prowadzone działania wojenne; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia różne formy i znaczenie działań propagandowych w czasie I wojny światowej; przedstawia, do jakich działań wykorzystywano zwierzęta w czasie I wojny światowej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wojna wpływała na życie codzienne ludności 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę kolonii i ich mieszkańców w czasie I wojny światowej 	
37. Dwie rewolucje i wojna domowa w Rosji	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej; • wymienia przyczyny i skutki rewolucji październikowej; • wymienia dekrety wprowadzone przez władze bolszewickie; • wymienia organy władzy bolszewików; • wyjaśnia, kim byli biali i czerwoni 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia plany przekształceń ustrojowych w Rosji proponowane przez bolszewików, mienszewików, kadetów; • charakteryzuje rządy bolszewików w Rosji; • przedstawia zasady komunizmu wojennego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Rosji w pierwszych latach wojny i wskazuje jej wpływ na wybuch rewolucji lutowej; • wyjaśnia, na czym polegała dwuwładza w Rosji po rewolucji lutowej; • charakteryzuje wojnę domową w Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co ułatwiło bolszewikom dokonanie przewrotu (rewolucja październikowa); • przedstawia znaczenie dekretów wprowadzonych przez władze bolszewickie; • przedstawia stosunek państw ententy do przemian zachodzących w Rosji w latach 1917–1922 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to była „Dziecięca arka”
38. Sprawa polska podczas I wojny światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia dokumenty, w których była mowa o powstaniu niepodległego państwa polskiego, i ich najważniejsze postanowienia; • wymienia przykładowe działania Komitetu Narodowego Polskiego i Legionów Polskich; • pokazuje na mapie miejsca bitew, w których brały udział polskie formacje zbrojne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany w stanowisku Niemiec i Austro-Węgier oraz Rosji wobec kwestii odzyskania przez Polskę niepodległości; • wyjaśnia przyczyny zmian stanowiska państw zaborczych wobec kwestii odzyskania przez Polskę niepodległości; • wyjaśnia, co to była Błękitna Armia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wydania aktu 5 listopada; • charakteryzuje politykę państw centralnych na okupowanych terenach Królestwa Polskiego; • przedstawia rolę Komitetu Narodowego Polskiego w odzyskaniu przez Polskę niepodległości; • przedstawia szlak bojowy Legionów Polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Naczelnego Komitetu Narodowego; • ocenia znaczenie aktu 5 listopada dla odzyskania przez Polskę niepodległości; • wyjaśnia, co wpływało na stosunek państw ententy do kwestii odzyskania przez Polskę niepodległości; • przedstawia udział Polaków w wojnie u boku Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział Polek w walkach o odzyskanie niepodległości w czasie I wojny światowej
39. Zakończenie I wojny światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia pokoju brzeskiego; • pokazuje na mapie miejsca bitew z lat 1917–1918; • przedstawia sytuację Turcji w ostatnich latach wojny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego udział w wojnie Stanów Zjednoczonych był ważny dla państw ententy; • charakteryzuje trudności gospodarcze i polityczne Niemiec i Austro-Węgier jesienią 1918 r.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Stany Zjednoczone przystąpiły do wojny po stronie państw ententy; • wyjaśnia, dlaczego bolszewicka Rosja zdecydowała się na podpisanie pokoju brzeskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje trudnej sytuacji politycznej Niemiec i Austro-Węgier jesienią 1918 r.; • przedstawia sytuację Rumunii w ostatnich latach wojny; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia próbę zawarcia separatystycznego pokoju przez Austro-Węgry

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację Bułgarii w ostatnich latach wojny 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje trudnej sytuacji gospodarczej Niemiec i Austro-Węgier jesienią 1918 r. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego rok 1917 można uznać za przełomowy w czasie I wojny światowej 	
40. Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 r.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność Rady Regencyjnej jesienią 1918 r.; przedstawia rolę Józefa Piłsudskiego w budowaniu struktur polskiego państwa w 1918 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia program i działania rządu Jędrzeja Moraczewskiego; przedstawia proces kształtowania się polskich władz lokalnych – Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej, Polskiej Komisji Likwidacyjnej, Naczelnej Rady Ludowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje programy rządów Ignacego Daszyńskiego i Jędrzeja Moraczewskiego; wyjaśnia, jak wielonarodowy charakter Galicji wpływał na sytuację na tym terenie jesienią 1918 r.; przedstawia proces kształtowania się władz polskich w zaborze pruskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności powstania Republiki Tarnobrzkiej i program jej twórców; wyjaśnia, jaką rolę odgrywały lokalne ośrodki władzy na ziemiach polskich; wyjaśnia, jak wielonarodowy charakter Śląska Cieszyńskiego wpływał na sytuację na tym terenie jesienią 1918 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ośrodki władzy tworzone na ziemiach polskich przez Socjaldemokrację Królestwa Polskiego i Litwy jesienią 1918 r.; wyjaśnia, jaki był cel tworzenia tych ośrodków władzy
VI. Europa i świat w okresie międzywojennym					
41. Ukształtowanie się ładu wersalsko-waszyngtońskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze postanowienia traktatu wersalskiego; pokazuje na mapie państwa, które powstały po I wojnie światowej; wymienia przykładowe problemy związane utrzymaniem ładu wersalskiego; wymienia cele i najważniejsze organy Ligi Narodów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie najważniejsze zmiany terytorialne, które wprowadzono na mocy traktatu wersalskiego; wyjaśnia znaczenie pojęć: ładu wersalski i ład waszyngtoński; wyjaśnia, co było największą słabością Ligi Narodów; przedstawia stosunek Niemców do postanowień traktatu wersalskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stanowiska państw ententy wobec powojennego losu Niemiec; wymienia postanowienia traktatów pokojowych zawartych z pozostałymi państwami centralnymi; wyjaśnia, w jaki sposób postanowienia traktatu wersalskiego były kompromisem różnych stanowisk państw zwycięskich; wymienia przykładowe inicjatywy i działania Ligi Narodów; wskazuje słabości Ligi Narodów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stanowiska państw ententy wobec powojennego losu pozostałych państw centralnych; wyjaśnia, w jaki sposób postanowienia pozostałych traktatów pokojowych były kompromisem różnych stanowisk państw zwycięskich; ocenia szanse trwałości ładu wersalskiego i ładu waszyngtońskiego; przedstawia problemy mniejszości narodowych; charakteryzuje mocne strony Ligi Narodów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę geografów w ustalaniu granic po I wojnie światowej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
42. Przemiany społeczne i gospodarcze po I wojnie światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki gospodarcze I wojny światowej; wymienia państwa, które mogły najbardziej odczuć skutki I wojny światowej; przedstawia zmianę pozycji kobiet w społeczeństwach europejskich po I wojnie światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki społeczne I wojny światowej; wyjaśnia, które państwa i dlaczego mogły najbardziej odczuć skutki I wojny światowej; wyjaśnia, co wpłynęło na zmianę pozycji kobiet w społeczeństwach europejskich po I wojnie światowej; wymienia zmiany, które zaszły w koloniach w wyniku I wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w strukturze demograficznej państw po I wojnie światowej; wyjaśnia, co poza działaniami wojennymi wpłynęło na te zmiany 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak Wielka Wojna wpłynęła na relacje rodzinne; przedstawia bilans I wojny światowej; wyjaśnia, w jaki sposób Wielka Wojna wpłynęła na mieszkańców kolonii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia odbicie przeżyć związanych z doświadczeniami Wielkiej Wojny w dziełach kultury; porównuje sposoby walki i konsekwencje epidemii grypy hiszpanki po I wojnie światowej z sytuacją związaną z obecną epidemią COVID-19
43. Wieki kryzys gospodarczy 1929–1935	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe działania Franklina Delano Roosevelta, które miały na celu poprawienie sytuacji gospodarczej w Stanach Zjednoczonych; wymienia przykładowe przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego; wymienia najważniejsze skutki wielkiego kryzysu gospodarczego na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje krachu na giełdzie nowojorskiej; charakteryzuje program Nowego Ładu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje zależności między różnymi aspektami sytuacji gospodarczo-społecznej w Stanach Zjednoczonych lat 20. XX w. a wielkim kryzysem gospodarczym; porównuje dwie drogi wyjścia z kryzysu – liberalizm i interwencjonizm; przedstawia bezpośrednie skutki wielkiego kryzysu gospodarczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy objął prawie cały świat; wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy dotknął głębiej rolnictwo i kraje rolnicze; przedstawia długofalowe skutki wielkiego kryzysu gospodarczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób akt o prohibicji wpłynął na sytuację gospodarczo-społeczną w Stanach Zjednoczonych w okresie wielkiego kryzysu; wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy był w niewielkim stopniu odczuwany w ZSRS i Hiszpanii
44. Niemcy i państwo sowieckie w latach 20. XX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy Republiki Weimarskiej i ich przykładowe kompetencje; wymienia problemy wewnętrzne Republiki Weimarskiej; przedstawia założenia Nowej Polityki Ekonomicznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie układu w Rapallo i traktatów lokarneskich dla pozycji międzynarodowej Niemiec; przedstawia proces przejmowania władzy w Rosji przez Stalina 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy przezwyciężyły problemy gospodarcze; porównuje gospodarkę komunizmu wojennego i Nową Politykę Ekonomiczną; przedstawia pozycję międzynarodową Rosji w latach 20. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co przyczyniło się do braku stabilności sytuacji wewnętrznej w Niemczech; przedstawia rolę Kominternu w polityce zagranicznej Związku Sowieckiego; porównuje pozycję międzynarodową Republiki Weimarskiej i Rosji Sowieckiej w latach 20. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces przyłączenia do Rosji Sowieckiej niepodległych państw, które powstały na Kaukazie (np. Gruzji)

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
45. System faszystowski we Włoszech	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia trudności gospodarcze Włoch po I wojnie światowej; wymienia założenia ideologii faszystowskiej; pokazuje na mapie tereny ekspansji Włoch faszystowskich; podaje przykłady kontroli państwa nad życiem obywateli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia trudności polityczne Włoch po I wojnie światowej; przedstawia proces przejmowania władzy przez Benita Mussoliniego; charakteryzuje politykę gospodarczą Mussoliniego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Włosi byli niezadowoleni z postanowień traktatów pokojowych po I wojnie światowej; wyjaśnia, dlaczego Mussolini zyskał poparcie Włochów; charakteryzuje stosunki między państwem włoskim a Kościołem; charakteryzuje politykę zagraniczną faszystowskich Włoch 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę Mussoliniego wobec mniejszości narodowych; uzasadnia, że państwo włoskie za rządów Mussoliniego było państwem totalitarnym; wyjaśnia, które instytucje w państwie włoskim były w miarę niezależne od Mussoliniego; wyjaśnia rolę propagandy w państwie włoskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób Benito Mussolini nawiązywał do tradycji imperium rzymskiego
46. System stalinowski w Związku Sowieckim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy w Związku Sowieckim; wymienia założenia gospodarki centralnie planowanej; wyjaśnia, co to była wielka czystka; wymienia cechy socrealizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje represje wobec ludności stosowane przez władze w okresie rządów Stalina; wyjaśnia przyczyny represji różnych grup ludności w państwie sowieckim; przedstawia przykłady działań propagandowych w ZSRS 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje industrializacji i kolektywizacji przeprowadzanej w Związku Sowieckim; charakteryzuje politykę zagraniczną Związku Sowieckiego w latach 30. XX w.; przedstawia rolę i środki stosowane przez propagandę w ZSRS 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę propagandy i sztuki w kształtowaniu wizerunku przywódcy i państwa sowieckiego; uzasadnia, że Związek Sowiecki był państwem totalitarnym; ocenia, czy założenia gospodarki komunistycznej (kolektywizacja, gospodarka nakazowo-rozdzielcza itp.) faktycznie doprowadziły do rozwoju gospodarczego Związku Sowieckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę, która pojawia się w propagandzie Związku Sowieckiego; wymienia inwestycje Związku Sowieckiego wykonywane przez więźniów łagrów i przedstawia ich rolę
47. Powstanie III Rzeszy i system nazistowski w Niemczech	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia założenia ideologii nazistowskiej; przedstawia okoliczności objęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza; wymienia cechy państwa totalitarnego na przykładzie III Rzeszy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cel uchwalenia ustaw norymberskich; przedstawia wydarzenia określone jako noc kryształowa; przedstawia politykę NSDAP wobec przeciwników politycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia walkę o władzę w łonie NSDAP; charakteryzuje politykę władz III Rzeszy wobec Żydów; wskazuje związki między ideologią nazistowską a polityką wobec Żydów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Hitlera poparły różne grupy społeczne w Niemczech; charakteryzuje politykę gospodarczą III Rzeszy; uzasadnia, że III Rzesza była państwem totalitarnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Josepha Goebbelsa jako ministra propagandy III Rzeszy; wyjaśnia, w jaki sposób ideologia nazistowska znajdowała odzwierciedlenie w sztuce III Rzeszy

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
48. Różne formy systemów niedemokratycznych. Autorytaryzm	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy państwa autorytarnego; przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Hiszpanii i Japonii; porównuje reżimy autorytarne w Hiszpanii i Japonii; wymienia przywódców tych państw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny kryzysu demokracji w dwudziestoleciu międzywojennym; przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Jugosławii, Węgier i Turcji; porównuje reżimy autorytarne w Jugosławii, Turcji i na Węgrzech; wymienia przywódców tych państw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ traktatów pokojowych po I wojnie światowej i wielkiego kryzysu gospodarczego na kryzys demokracji; przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Portugalii i Bułgarii; porównuje reżimy autorytarne w Portugalii i Bułgarii; wymienia przywódców tych państw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kryzys demokracji w dwudziestoleciu międzywojennym; porównuje państwa autorytarne i totalitarne; przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Austrii i Rumunii; porównuje reżimy autorytarne w Austrii i Rumunii; wymienia przywódców tych państw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje reżimy autorytarne w republikach bałtyckich
49. Demokratyczne państwa Zachodu: Francja, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację gospodarczą Francji w dwudziestoleciu międzywojennym; przedstawia stosunki francusko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; pokazuje na mapie obszary ekspansji Stanów Zjednoczonych w dwudziestoleciu międzywojennym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się Brytyjskiej Wspólnoty Narodów; porównuje stosunek Francji i Wielkiej Brytanii do Niemiec po I wojnie światowej; przedstawia drogę Irlandii do odzyskania niepodległości w XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Francja prowadziła aktywną politykę w Europie Środkowo-Wschodniej; charakteryzuje sytuację gospodarczą Wielkiej Brytanii w dwudziestoleciu międzywojennym; charakteryzuje politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych w dwudziestoleciu międzywojennym; wymienia problemy wewnętrzne Stanów Zjednoczonych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje scenę polityczną we Francji w dwudziestoleciu międzywojennym; charakteryzuje scenę polityczną Wielkiej Brytanii w dwudziestoleciu międzywojennym; porównuje scenę polityczną we Francji i Wielkiej Brytanii w dwudziestoleciu międzywojennym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmiany polityki migracyjnej Stanów Zjednoczonych w dwudziestoleciu międzywojennym w porównaniu z XIX w.
50. Ku wojnie – rozpad systemu wersalsko-waszyngtońskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia działania III Rzeszy mające na celu militaryzację państwa; pokazuje na mapie rozrost terytorialny III Rzeszy; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ekspansję III Rzeszy w drugiej połowie lat 30. XX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania III Rzeszy, które łamały postanowienia traktatu wersalskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co ułatwiło Niemcom łamanie postanowień traktatu wersalskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Polaków w wojnie domowej w Hiszpanii;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow; pokazuje na mapie tereny ekspansji Japonii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się osi Rzym–Berlin–Tokio; przedstawia politykę państw zachodnich wobec III Rzeszy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia ekspansję Japonii na Dalekim Wschodzie; wymienia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii; wyjaśnia znaczenie paktu Ribbentrop-Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie paktu antykominternowskiego i paktu stalowego dla powstania osi Rzym–Berlin–Tokio; ocenia, czy polityka państw zachodnich wobec III Rzeszy przyniosła oczekiwane efekty; przedstawia przebieg wojny domowej w Hiszpanii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia odbicie konfliktów z lat 30. XX w. (do wybuchu II wojny światowej) w literaturze i sztuce
51. Kultura i nauka okresu międzywojennego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przezwycięża wpływ postępu technicznego na życie codzienne ludzi; wymienia przykładowych artystów tworzących w dwudziestoleciu międzywojennym; przedstawia tematykę literatury dwudziestolecia międzywojennego i wymienia przykładowych pisarzy tego okresu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przezwycięża wpływ postępu technicznego na rozwój kultury; przedstawia rozwój kinematografii w dwudziestoleciu międzywojennym; wymienia przykładowych artystów tworzących w dwudziestoleciu międzywojennym i przypisuje ich do odpowiednich nurtów w sztuce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju kultury masowej w dwudziestoleciu międzywojennym; wymienia cechy nowych nurtów w sztuce i architekturze w dwudziestoleciu międzywojennym; wymienia przykładowe dzieła sztuki i architektury dwudziestolecia międzywojennego oraz ich twórców; wymienia osiągnięcia naukowe dwudziestolecia międzywojennego i naukowców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na przykładach zabytków architektury dwudziestolecia międzywojennego wskazuje cechy stylu architektonicznego (np. modernizmu); wyjaśnia, jaką rolę odgrywały literatura i film w propagandzie; przedstawia rozwój nauki w dwudziestoleciu międzywojennym; przedstawia rozwój muzyki w dwudziestoleciu międzywojennym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy artyści sceny i filmu stawali się idolami dla publiczności
VII. Polska w dwudziestoleciu międzywojennym					
52. Kształtowanie się granic odrodzonej Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące ziem polskich; wymienia wydarzenia, które wpłynęły na kształt polskiej granicy z Niemcami po I wojnie światowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy z Niemcami; przedstawia, na czym polegała koncepcja federacyjna i inkorporacyjna; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpłynęło na wynik plebiscytu na Górnym Śląsku; przedstawia przyczyny i przebieg wojny polsko-bolszewickiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpłynęło na wynik plebiscytów na Warmii i Mazurach; przedstawia szanse na realizację koncepcji dotyczących kształtu polskiej granicy wschodniej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia genezę i znaczenie terminów, którymi określa się Bitwę Warszawską; charakteryzuje przedstawianie walk o granice odrodzonego państwa w sztuce

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie Bitwy Warszawskiej; • wymienia postanowienia pokoju ryskiego; • pokazuje na mapie tereny sporne między Polską a Litwą i Czechosłowacją; • pokazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin Orłęta Lwowskie; • wyjaśnia przyczyny sporu terytorialnego między Polską a Litwą i Czechosłowacją; • wymienia najważniejsze problemy państwa polskiego związane z kształtem jego granic 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje konflikt polsko-ukraiński w Galicji Wschodniej; • charakteryzuje problemy związane z kształtowaniem się granicy na Wileńszczyźnie; • przedstawia problemy II Rzeczypospolitej związane z kształtem granic odrodzonego państwa i działaniami, które je ukształtowały 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia próbę przejęcia w Polsce władzy przez komunistów; • charakteryzuje problemy związane z kształtowaniem się granicy na Śląsku Cieszyńskim; • charakteryzuje rolę Rady Ambasadorów w kształtowaniu granic II Rzeczypospolitej 	
53. Rzeczpospolita w okresie rządów parlamentarnych (1918–1926)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje prawo wyborcze do Sejmu Ustawodawczego; • wymienia uprawnienia sejmu i prezydenta na mocy konstytucji marcowej; • przedstawia okoliczności wyboru Gabriela Narutowicza na Prezydenta II Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia małej konstytucji; • przedstawia układ sił w sejmie I kadencji i wynikające z niego problemy; • wyjaśnia, czym były pozaparlamentarne rządy fachowców i w jakich okolicznościach je powoływano 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia problemy związane z przeprowadzeniem wyborów do Sejmu Ustawodawczego; • porównuje pozycję władzy ustawodawczej i wykonawczej na mocy konstytucji marcowej; • wymienia zasady ustrojowe i prawa obywateli zawarte w konstytucji marcowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób zapobieżono istnieniu dwóch organów władzy reprezentujących Polaków wobec państw ententy; • porównuje pozycję Józefa Piłsudskiego jako Tymczasowego Naczelnika Państwa i Naczelnika Państwa; • charakteryzuje życie polityczne II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia możliwości prowadzenia przez Polskę spójnej polityki wewnętrznej i zagranicznej przy częstych zmianach rządów w latach 20. XX w.
54. II Rzeczpospolita pod rządami sanacji (1926–1939)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe skutki zamachu majowego; • przedstawia zmiany w kompetencjach sejmu i prezydenta wprowadzone na mocy konstytucji kwietniowej; • charakteryzuje politykę obozu sanacji wobec przeciwników politycznych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny zamachu majowego; • przedstawia zmiany w pozycji ustrojowej sejmu i prezydenta wprowadzone na mocy konstytucji kwietniowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zamach majowy; • przedstawia zmiany ustrojowe wprowadzone przez nowelę sierpniową i konstytucję kwietniową; • charakteryzuje politykę wewnętrzną obozu sanacji; • charakteryzuje obóz sanacji po śmierci Józefa Piłsudskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób powołanie rządu Chjeno-Piasta wpłynęło na to, że doszło do przewrotu majowego; • przedstawia stosunek różnych grup społecznych do działań Józefa Piłsudskiego; • ocenia pozycję Józefa Piłsudskiego w obozie sanacyjnym; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czy konstytucję kwietniową przyjęto zgodnie z zapisami konstytucji marcowej o zmianie konstytucji

Temat lekcji	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę odgrywał Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces konsolidacji opozycji wobec rządów sanacji; • przedstawia scenę polityczną Polski w latach 30. XX w. 		<ul style="list-style-type: none"> • porównuje scenę polityczną Polski z lat 20. i 30. XX w.; • uzasadnia, że w Polsce po przewrocie majowym możemy mówić o reżimie autorytarnym 	
55. Przemiany gospodarcze w międzywojennej Polsce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia problemy gospodarcze II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w.; • wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; • przedstawia skutki wielkiego kryzysu gospodarczego w Polsce; • pokazuje na mapie obszar Polski A i Polski B 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego; • wymienia założenia reformy rolnej z 1925 r.; • przedstawia przebieg wielkiego kryzysu gospodarczego w Polsce; • wyjaśnia pojęcia: Polska A i Polska B 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia podłoże problemów gospodarczych II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w.; • przedstawia skutki wojny celnej z Niemcami; • przedstawia przyczyny przeprowadzenia reformy rolnej w II Rzeczypospolitej; • pokazuje na mapie ośrodki przemysłowe II Rzeczypospolitej; • wyjaśnia, dlaczego Polska długo odczuwała skutki wielkiego kryzysu gospodarczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność reform rządu Władysława Grabskiego; • przedstawia przyczyny wojny celnej z Niemcami; • przedstawia realizację reformy rolnej w II Rzeczypospolitej; • charakteryzuje rozwój przemysłu w II Rzeczypospolitej; • ocenia, w jakim stopniu udało się zmniejszyć różnicę między Polską A i Polską B 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ prezydenta Ignacego Mościckiego na rozwój przemysłu; • wyjaśnia, co to były sławojki i skąd się wzięła ich nazwa
56. Społeczeństwo II Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej (etniczną, religijną); • wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą i pokazuje na mapie rejony, które one zamieszkiwały; • przedstawia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej (zawodową); • charakteryzuje sytuację mniejszości ukraińskiej i żydowskiej w II Rzeczypospolitej; • wymienia kierunki i przedstawia charakter emigracji polskiej w dwudziestolecie międzywojennym; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na różnice między strukturą etniczną i religijną społeczeństwa II Rzeczypospolitej; • wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zawodowej społeczeństwa II Rzeczypospolitej; • charakteryzuje sytuację mniejszości białoruskiej i niemieckiej w II Rzeczypospolitej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych; • przedstawia stosunek społeczeństwa polskiego do mniejszości narodowych; • wyjaśnia, co wpływało na stosunek Polaków do poszczególnych mniejszości narodowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przykłady wyboru różnych tożsamości narodowych wśród członków jednej rodziny; • wyjaśnia, jakie mogły być tego przyczyny i konsekwencje

	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
--	---------------	-------------	-------	--------------	----------

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny emigracji polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację kobiet w II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek społeczeństwa polskiego do mniejszości żydowskiej 		
57. Kultura polska w okresie międzywojennym	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych twórców i ich dzieła z dziedziny literatury, malarstwa i muzyki; wymienia przykładowe zabytki architektury modernistycznej w Polsce; pokazuje na mapie miasta uniwersyteckie w II Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój kultury masowej w II Rzeczypospolitej; wymienia osiągnięcia Polaków (obywateli II RP) w dziedzinie kultury i nauki; na przykładach zabytków architektury modernistycznej w Polsce pokazuje cechy stylu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia pisarzy i malarzy dwudziestolecia międzywojennego i przypisuje ich do odpowiedniej grupy literackiej lub nurtu w malarstwie; wymienia artystów związanych z kulturą masową (filmem, kabaretem, piosenką); charakteryzuje architekturę dwudziestolecia międzywojennego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój muzyki w dwudziestoleciu międzywojennym; przedstawia rozwój szkolnictwa i zmiany, które w nim zachodziły, w II Rzeczypospolitej; wyjaśnia, co wpływało na rozwój kultury w Polsce w okresie dwudziestolecia międzywojennego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, za co Kazimierz Wierzyński otrzymał medal olimpijski

<p>58. Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunki Polski z Niemcami w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia sojuszników Polski w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia żądania Niemców wobec Polski pod koniec lat 30. XX w.; • wyjaśnia, na czym polegała koncepcja Międzymorza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny konfliktów II Rzeczypospolitej z sąsiadami; • przedstawia stosunki Polski ze Związkiem Sowieckim w dwudziestoleciu międzywojennym; • przedstawia pozycję geopolityczną Polski przed wybuchem II wojny światowej; • wyjaśnia, na czym polegała polityka równowagi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na kształt stosunków polsko-niemieckich w dwudziestoleciu międzywojennym; • wyjaśnia, dlaczego Francja była sojusznikiem II Rzeczypospolitej; • charakteryzuje politykę zagraniczną II Rzeczypospolitej w okresie sanacji; • przedstawia zmiany w polityce Hitlera wobec Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na kształt stosunków polsko-sowieckich w dwudziestoleciu międzywojennym; • wyjaśnia, co wpłynęło na zmianę stosunku Wielkiej Brytanii do Polski w latach 30. XX w.; • wyjaśnia, co wpłynęło na zmiany w polityce Hitlera wobec Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego w prasie międzynarodowej porównywano działania władz polskich w polityce zagranicznej z działaniami III Rzeszy
--	---	--	--	--	--

Wymagania edukacyjne. Klasa 4. Zakres rozszerzony.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Europa i świat podczas II wojny światowej					

<p>1. Obrona Polski w 1939 r.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i pokazuje na mapie najważniejsze bitwy wojny obronnej 1939 r.; wyjaśnia pojęcia: <i>Blitzkrieg</i> i wojna totalna; wymienia przykładowe skutki walk z września i początków października 1939r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację międzynarodową przed wybuchem II wojny światowej; wymienia cele polityki Niemiec i ZSRS przed wybuchem II wojny światowej; przedstawia okoliczności ataku ZSRS na Polskę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia i ocenia rolę Stefana Starzyńskiego w bronie Warszawy oraz znaczenie obrony Westerplatte; przedstawia udział ludności cywilnej w obronę kraju we wrześniu 1939 r.; przedstawia działania Wielkiej Brytanii i Francji w pierwszych tygodniach II wojny światowej; wyjaśnia, dlaczego wojnę obronną Polski można określić jako wojnę totalną. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję międzynarodową Polski w przeddzień wybuchu II wojny światowej; przedstawia bilans walk z września i początków października 1939 r.; ocenia szanse Polaków w wojnie obronnej 1939 r.; wyjaśnia, dlaczego obrona bunkrów pod Wizną jest określana jako <i>polskie Termopile</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia, które miały miejsce w okolicach jego miejscowości we wrześniu i początkach października 1939 r.; przedstawia sylwetkę Juliana Bryana i jego rolę w Warszawie w 1939 r.
<p>2. Działania wojenne w latach 1939–1942</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny opanowane przez III Rzeszę i ZSRS w latach 1939–1940; pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z lat 1939–1942; wyjaśnia pojęcie „dziwna wojna”; wymienia przyczyny ataku III Rzeszy na ZSRS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny zaatakowane przez Włochy w latach 1940–1941; przedstawia sytuację na Bałkanach w latach 1940–1941; charakteryzuje etapy bitwy o Anglię; przedstawia przebieg II wojny światowej na Dalekim Wschodzie w latach 1941–1942. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ekspansję Japonii od lat 30. XX w.; wyjaśnia, dlaczego Hitler zaatakował Wielką Brytanię; wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja militarna Włochów wpłynęła na niemieckie plany wojenne; wyjaśnia znaczenie walk na Atlantyku dla przebiegu II wojny światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co sprzyjało Hitlerowi, a co przyczyniało się do jego porażek w prowadzeniu działań wojennych przeciw aliantom w latach 1939–1940; porównuje metody stosowane przy zajmowaniu terenów przez ZSRS wobec Finlandii oraz republik bałtyckich; wyjaśnia, co ułatwiało Hitlerowi zajmowanie terenów ZSRS, i co spowodowało jego ostateczną porażkę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia postaci i wydarzenia, do jakich odwoływały się państwa prowadząc kampanię propagandową w czasie pierwszych lat II wojny światowej.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
3. Polityka Niemiec w okupowanej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy polityki III Rzeszy wobec państw okupowanych; wymienia przykłady realizacji Generalnego Planu Wschodniego; wyjaśnia pojęcia związane z polityką III Rzeszy wobec ludności żydowskiej: getto, obóz zagłady, ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej, konferencja w Wannsee, Holokaust; przedstawia znaczenie konferencji w Wannsee. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia różnice w polityce niemieckiej wobec krajów okupowanych w Zachodniej i ŚrodkowoWschodniej Europie; wymienia przykłady działań ruchu oporu w Europie; wyjaśnia, od czego zależało zaangażowanie ludności w ruch oporu w krajach okupowanych; przedstawia cele Generalnego Planu Wschodniego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegał Generalny Plan Wschodni; charakteryzuje działalność ruchu oporu w krajach europejskich; wymienia przykłady kolaboracji z władzami niemieckimi w krajach okupowanych; wyjaśnia, dlaczego nazwisko Vidkuna Quislinga stało się synonimem kolaboracji; charakteryzuje politykę III Rzeszy wobec ludności żydowskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na różną politykę Niemców wobec krajów okupowanych; wymienia inne grupy ludności, które poddano eksterminacji i wyjaśnia dlaczego; przedstawia rolę Kierownictwa Akcji Specjalnych w działalności ruchu oporu w krajach okupowanych; wyjaśnia przyczyny różnic pomiędzy trzema grupami partyzanckimi działającymi na terenie Jugosławii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady konkretnych akcji podejmowanych przez ruch oporu na terenie Europy Zachodniej i Południowej; podaje konkretne przyczyny pacyfikacji poszczególnych miejscowości w okupowanej Europie (mogą być inne miejscowości niż wymienione w podręczniku).
4. Wielka koalicja antyhitlerowska	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia dokumenty, które były podstawą powstania wielkiej koalicji; wymienia przykładowe postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i>; wymienia etapy kształtowania się koalicji antyhitlerowskiej; wymienia przykładowe postanowienia konferencji w Teheranie i Jałcie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe postanowienia <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i>; przedstawia cele i program koalicji antyhitlerowskiej; przedstawia okoliczności zwołania i znaczenie konferencji w Teheranie i Jałcie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się wielkiej koalicji; przedstawia stosunek Stanów Zjednoczonych do wojny przed ich formalnym przystąpieniem do koalicji antyhitlerowskiej; wyjaśnia znaczenie <i>LendLease Act</i> dla sytuacji wojennej w Europie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co było przyczyną różnic w łonie koalicji antyhitlerowskiej i jak wpływało to na jej funkcjonowanie; przedstawia pozycję Francuzów w koalicji antyhitlerowskiej; wyjaśnia, w jaki sposób okoliczności zwołania konferencji wielkiej trójki w Teheranie i Jałcie wpłynęły na pozycję jej uczestników. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Francja nie była sygnatariuszem <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i> z 1942 r.
5. Przełom na frontach i zakończenie II wojny światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i pokazuje na mapie miejsca przełomowych bitew II wojny światowej; wyjaśnia, w jaki sposób wpłynęły one na sytuację na frontach II wojny światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co przyczyniło się do zwycięstwa aliantów w II wojnie światowej; wymienia skutki II wojny światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co przesądziło o zwycięstwie aliantów na Dalekim Wschodzie; charakteryzuje sytuację we Włoszech po obaleniu B. Mussoliniego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zachowanie sojuszników III Rzeszy pod koniec II wojny światowej i wyjaśnia, co wpływało na podejmowane przez nich działania; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje sposób prowadzenia działań wojennych i postęp techniczny w czasie I i II wojny światowej.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje społeczno-gospodarcze skutki II wojny światowej. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje trudności militarne i gospodarcze III Rzeszy w ostatnich latach II wojny światowej; przedstawia bilans II wojny światowej. 	
II. Polska w latach II wojny światowej					
6. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie linię podziału państwa polskiego między okupantów oraz podziały ziem okupowanych przez III Rzeszę i ZSRS; wymienia przykłady polityki władz niemieckich wobec ludności polskiej na ziemiach okupowanych; wymienia przykładowe represje wobec Polaków pod okupacją sowiecką. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele i politykę władz niemieckich wobec Polaków na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie; charakteryzuje politykę władz sowieckich wobec obywateli polskich na ziemiach okupowanych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie zmiany podziału ziem polskich po 1941 r. i wyjaśnia przyczyny tych zmian; przedstawia konsekwencje zmian administracyjnych przeprowadzonych na ziemiach polskich pod okupacją sowiecką; przedstawia cele polityki władz niemieckich wobec Polaków w Generalnym Gubernatorstwie; wyjaśnia, co to była policja granatowa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny różnic w polityce Niemiec wobec Polaków na ziemiach okupowanych; charakteryzuje sytuację gospodarczą na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką; wyjaśnia, co oznaczało przyjęcie volkslisty i jak traktowano Polaków, którzy się na niej znaleźli na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie; przedstawia sytuację Polaków na Wileńszczyźnie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na wybranym przykładzie przedstawia losy powstańców śląskich i ich rodzin w czasie II wojny światowej; wyjaśnia, co to była Rada Główna Opiekuńcza.
7. Ludobójcza polityka okupantów wobec obywateli II Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe działania władz niemieckich i sowieckich, mające na celu likwidację polskiej elity; wymienia przykładowe obozy koncentracyjne i obozy zagłady, do których wywożono obywateli II Rzeczypospolitej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę okupanta niemieckiego i sowieckiego wobec polskich elit; przedstawia losy polskich oficerów wziętych do niewoli sowieckiej; charakteryzuje postawy Polaków wobec ludności żydowskiej w czasie II wojny światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia politykę odpowiedzialności zbiorowej stosowaną przez władze niemieckie; wyjaśnia, co wpływało na postawy Polaków wobec Żydów w czasie II wojny światowej; wyjaśnia, czym była zbrodnia wołyńska. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek Niemców do Ukraińców w czasie II wojny światowej; charakteryzuje stosunki polsko-ukraińskie w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu w czasie II wojny światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego władze sowieckie inaczej traktowały ludność białoruską i ukraińską niż polską i na czym polegały te różnice.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację ludności żydowskiej na okupowanych ziemiach polskich; • wyjaśnia, czym była zbrodnia katyńska. 				
8. Władze polskie na uchodźstwie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia osoby pełniące funkcje państwowe na uchodźstwie; • wymienia postanowienia układu Sikorski-Majski; • wyjaśnia, co spowodowało zerwanie stosunków z ZSRS; • przedstawia działalność Jana Karskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności powstania polskich władz na uchodźstwie; • wymienia cele działań rządu polskiego na uchodźstwie; • przedstawia przykładowe wydarzenia, które wpłynęły na relacje polsko-sowieckie w czasie II wojny światowej; • wymienia przykładowe działania polskich władz na uchodźstwie, podjęte w obronie ludności żydowskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na relacje polsko-sowieckie w czasie II wojny światowej; • przedstawia losy Polskiej Armii na Wschodzie; • przedstawia działania polskich władz na uchodźstwie, podjęte w obronie ludności żydowskiej; • wymienia działania władz polskich na uchodźstwie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na pozycję międzynarodową władz polskich na uchodźstwie; • ocenia zasadność opuszczenia ZSRS przez Armię Andersa; • ocenia, które cele udało się zrealizować władzom polskim na uchodźstwie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje działalność grupy Aleksandra Ładosia z działaniami Aristidesa de Sousy Mendesa; • przedstawia przykładowe losy dzieci, które opuściły ZSRS razem z Armią Andersa.

9. Polskie Państwo Podziemne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy wojskowe i cywilne Polskiego Państwa Podziemnego; wymienia Komendantów Głównych AK; przedstawia działalność pionu wojskowego Polskiego Państwa Podziemnego; wymienia przykładowe działania pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces formowania się struktur wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego; przedstawia działalność małego sabotażu; wymienia Delegatów Rządu na Kraj; charakteryzuje powstanie w getcie warszawskim; przedstawia działalność pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje partyzantkę powrześniową; wymienia organizacje wojskowe, które powstawały na ziemiach okupowanych i przedstawia cele ich działania; przedstawia struktury Szarych Szeregów i charakteryzuje ich działalność; wymienia przykładowe konkretne akcje podejmowane przez Polskie Państwo Podziemne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego dochodziło do zmian w strukturach wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego; ocenia, jakie znaczenie miała działalność Polskiego Państwa Podziemnego dla Polaków. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, jak wyglądała współpraca między organizacjami żydowskimi a Polskim Państwem Podziemnym; wskazuje, kiedy w przeszłości Polacy stworzyli podobne struktury organizacyjne.
------------------------------	--	---	--	--	---

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
10. Polacy na frontach II wojny światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i pokazuje na mapie najważniejsze bitwy z udziałem polskich oddziałów; przedstawia rolę polskich lotników w bitwie o Anglię; przedstawia okoliczności tworzenia dwóch armii polskich w ZSRS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się Polskich Sił Zbrojnych; przedstawia znaczenie wybranych bitew, w których brały udział oddziały polskie; przedstawia szlak bojowy 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia dokumenty dające Polakom możliwość tworzenia armii u boku państw sojuszniczych; wymienia przykładowe miejsca tworzenia polskich oddziałów i wyjaśnia, dlaczego właśnie tam one powstawały; przedstawia rolę polskiej Marynarki Wojennej w czasie II wojny światowej; przedstawia znaczenie bitew i rolę, jaką odegrały w nich oddziały polskie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje okoliczności tworzenia dwóch polskich armii w ZSRS; przedstawia szlak bojowy wybranych oddziałów polskich w tym Armii Berlinga; ocenia wkład polskich oddziałów w działania wojenne II wojny światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek mieszkańców miast europejskich do oddziałów PSZ.

11. Polityka sowiecka w stosunku do Polski 1942–1944	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organizacje komunistyczne i organy władzy komunistycznej powstałe na ziemiach polskich; przedstawia program polskich komunistów; wymienia postanowienia <i>Manifestu PKWN</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się władz komunistycznych na ziemiach polskich; przedstawia relacje między Polskim Państwem Podziemnym a Polską Partią Robotniczą; charakteryzuje działalność polskich komunistów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele powstania polskich organizacji komunistycznych; charakteryzuje stosunki komunistów ze Związkiem Sowieckim i ich wpływ na sytuację Polaków w ZSRS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację polskich komunistów w latach 1939–1942; wyjaśnia różnice między programami polskich komunistów i Rady Jedności Narodowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia losy przykładowych komunistów polskich lub Polaków sympatyzujących z komunizmem, którzy na początku wojny znaleźli się na terenach okupowanych przez ZSRS.
12 Akcja „Burza” i powstanie warszawskie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia założenia akcji „Burza”; wymienia przykładowe przyczyny wybuchu powstania warszawskiego; wymienia przykładowe wydarzenia z powstania warszawskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe działania podjęte w ramach akcji „Burza”; przedstawia przebieg powstania warszawskiego; wymienia dowódcę powstania warszawskiego; przedstawia skutki powstania warszawskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności wybuchu powstania warszawskiego; charakteryzuje stosunek ludności cywilnej do walk powstańczych w Warszawie; przedstawia stosunek wojsk niemieckich i wspierających je jednostek do powstańców i ludności cywilnej Warszawy; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję międzynarodową władz polskich na uchodźstwie po śmierci gen. W. Sikorskiego; ocenia szanse realizacji założeń akcji „Burza”; wyjaśnia, co wpływało na stosunek ludności cywilnej do powstania warszawskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia zasadność wybuchu powstania warszawskiego przedstawiając argumenty zwolenników i przeciwników jego wybuchu.

III. Polska i świat po II wojnie światowej

13. Europa po II wojnie światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie zmiany polityczne, które nastąpiły w wyniku II wojny światowej; wymienia cele działalności Organizacji Narodów Zjednoczonych; wymienia organy ONZ; wymienia postanowienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie treści zawiera Karta Narodów Zjednoczonych; wymienia przykładowe uprawnienia organów ONZ; wymienia przykładowe organizacje afiliowane i współpracujące z ONZ; wyjaśnia, na czym polegała polityka 4D; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i wskazuje kierunki migracji ludności po II wojnie światowej; przeobraża okoliczności powołania Organizacji Narodów Zjednoczonych; wyjaśnia, w jaki sposób starano się poprawić skuteczność działania ONZ w stosunku do 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności zwołania konferencji wielkiej trójki w Poczdamie; przedstawia rolę Trybunału w Tokio; ocenia, jak II wojna światowa wpłynęła na układ sił w Europie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe misje pokojowe ONZ; ocenia, czy Organizacja Narodów Zjednoczonych spełniła 64 pokładane w niej nadzieje.
-----------------------------------	--	--	--	---	--

15. Ziemie polskie po II wojnie światowej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie zmiany w przebiegu granicy polskiej po II wojnie światowej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację gospodarczo-społeczną na ziemiach polskich po II wojnie światowej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian w przebiegu granicy polskiej po II wojnie światowej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację gospodarczą i demograficzną Polski przed i po II wojnie światowej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia straty spowodowane II wojną światową w jego regionie;
---	---	---	---	---	---

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie kierunki migracji ludności na ziemiach polskich i do Polski; • wymienia skutki II wojny światowej dla Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację Polaków i władz polskich na emigracji. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny migracji ludności na ziemiach polskich i do Polski; • wyjaśnia podłoże akcji „Wisła” i pogromu kieleckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ II wojny światowej na gospodarkę i społeczeństwo polskie; • przedstawia sytuację Polaków w ZSRS. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany gospodarczo-społeczne, które zaszły po II wojnie światowej w jego regionie.
16. Tworzenie podstaw władzy komunistycznej w Polsce	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: proces szesnastu, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej; • przedstawia wyniki referendum z 1946 r. i wyborów do Sejmu Ustawodawczego z 1947 r.; • wymienia założenia reformy rolnej z 1944 r.; • wymienia główne partie polityczne działające w Polsce w końcu lat 40. XX w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia represje stosowane wobec ludności polskiej przez Urząd Bezpieczeństwa; • charakteryzuje rolę referendum ludowego z 1946 r. i wyborów do Sejmu Ustawodawczego w procesie przejmowania władzy przez komunistów; • przedstawia założenia planu trzyletniego. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności procesu szesnastu i powstania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej; • charakteryzuje scenę polityczną w Polsce w 2. poł. lat 40. XX w.; • przedstawia przemiany gospodarcze w Polsce w latach 40. XX w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie były cele zmian gospodarczych wprowadzanych przez komunistów; • wyjaśnia, w jaki sposób komuniści umacniali swoją władzę w Polsce. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia polityczne powody lokalizacji Nowej Huty pod Krakowem; • wymienia inne przykłady inwestycji przemysłowych, które miały odegrać podobną rolę.

17. Podziemie niepodległościowe w walce z władzą komunistyczną	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe organizacje polskiego podziemia niepodległościowego i ich dowódców; wymienia cele Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”; wymienia przykładowe cele organizacji konspiracyjnych powstałych po II wojnie światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe motywy, którymi kierowali się żołnierze kontynuujący walkę zbrojną po zakończeniu II wojny światowej; przedstawia metody walki komunistów z oddziałami podziemia niepodległościowego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cele organizacji konspiracyjnych powstałych po II wojnie światowej; przedstawia motywy, którymi kierowali się żołnierze kontynuujący walkę zbrojną po zakończeniu II wojny światowej; wymienia różne nurty ideowe wśród organizacji niepodległościowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę historyczną i ideową komunistów w 2. poł. lat 40. XX w.; przedstawia bilans działalności polskiego podziemia niepodległościowego; wyjaśnia genezę określenia żołnierze wyklęci/żołnierze niezłomni. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność oddziału poakowskiego dowodzonego przez Antoniego Hedę „Szarego” lub innego oddziału podziemia niepodległościowego nieopisanego w podręczniku.
18. Stalinizm w Polsce 1947–1956	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia represje aparatu bezpieczeństwa wobec społeczeństwa polskiego w okresie stalinizmu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie nomenklatura, procesy pokazowe; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje metody indoktrynacji i propagandy stosowane przez władze komunistyczne; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę wojska w umacnianiu władzy komunistycznej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy polityki wewnętrznej komunistów polskich wzorowane na ZSRS;

7

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe środki propagandowe stosowane przez komunistów; wymienia przykładowe postanowienia konstytucji PRL; wymienia założenia planu sześcioletniego. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę gospodarczą komunistów w 1. poł. lat 50. XX w.; wymienia cechy socrealizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę władz komunistycznych wobec Kościoła katolickiego; przedstawia rolę aparatu partyjnego i aparatu bezpieczeństwa w umacnianiu władzy komunistycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, skutki polityki gospodarczej 1. poł. lat. 50. XX w.; wyjaśnia, co wpływało na różny stosunek społeczeństwa polskiego do władz komunistycznych w Polsce; przedstawia zmiany w organizacji władz państwowych wprowadzonych przez konstytucję PRL w stosunku do II Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między sytuacją w Polsce a w krajach bloku wschodniego.
IV. Świat w 2. połowie XX wieku					
19. Europa Środkowo- - Wschodnia pod wpływami sowieckimi	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy procesu sowietyzacji Europy Środkowo-Wschodniej; wymienia cechy procesu destalinizacji w ZSRS i krajach bloku wschodniego; wymienia przykładowe przyczyny i skutki wystąpień społecznych w krajach bloku wschodniego po śmierci J. Stalina (Węgry, Czechosłowacja). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny i skutki oraz reakcję władz ZSRS na wystąpienia społeczne w NRD; przedstawia reakcję władz ZSRS na wystąpienia społeczeństw w Czechosłowacji i na Węgrzech; wyjaśnia, na czym polegała doktryna L. Breżniewa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces sowietyzacji Europy Środkowo-Wschodniej; charakteryzuje proces destalinizacji w ZSRS i krajach bloku wschodniego; charakteryzuje wystąpienia społeczeństw w bloku wschodnim po śmierci J. Stalina: wystąpienia w NRD, powstanie węgierskie i Praską Wiosnę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia politykę zagraniczną N. Chruszczowa; porównuje wystąpienia społeczeństw w bloku wschodnim po śmierci J. Stalina; wskazuje różnice w reakcji państw i społeczeństw bloku wschodniego na wystąpienia w NRD, Czechosłowacji i na Węgrzech; ocenia szanse przeprowadzenia liberalnych reform w bloku wschodnim po śmierci J. Stalina. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, w jaki sposób pamięć o wystąpieniach społecznych została uczczona w przestrzeni publicznej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej.

20. Nowa mapa świata. Dekolonizacja	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany na mapie świata powstałe w wyniku procesu dekolonizacji po II wojnie światowej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia metody procesu dekolonizacji przeprowadzanego przez Wielką Brytanię i Francję; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ II wojny światowej na proces dekolonizacji; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek mocarstw i ONZ do procesu dekolonizacji; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia problemy związane z procesem dekolonizacji obecne w literaturze i filmie.
--	--	--	--	---	---

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia metody procesu dekolonizacji przeprowadzanego przez Wielką Brytanię i Francję; • wymienia podłoże konfliktów wewnętrznych w koloniach. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces uzyskiwania niepodległości przez Indie; • wymienia cele Organizacji Jedności Afrykańskiej; • wyjaśnia, na czym polegała polityka apartheidu w Republice Południowej Afryki. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces uzyskiwania niepodległości przez Algierię; • porównuje proces dekolonizacji przeprowadzany przez Wielką Brytanię i Francję; • charakteryzuje konflikty wewnętrzne w koloniach i ich konsekwencje. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przemiany w Republice Południowej Afryki; • przedstawia bilans procesu dekolonizacji; • ocenia efekty działalności Organizacji Jedności Afrykańskiej. 	
21. Konflikty na Bliskim Wschodzie	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Izrael i Autonomię Palestyńską; • pokazuje na mapie tereny sporne między Izraelem a państwami arabskimi; • wymienia wojny między Izraelem a państwami arabskimi i ich skutki; • wymienia przykłady działalności Organizacji Wyzwolenia Palestyny. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności powstania państwa Izrael w Palestynie; • przedstawia cele Organizacji Wyzwolenia Palestyny; • wymienia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie; • wymienia postanowienia porozumienia z Waszyngtonu. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki Izraela z państwami arabskimi; • wymienia przyczyny i skutki kolejnych wojen Izraela z państwami arabskimi; • wyjaśnia rolę porozumienia z Camp David; • charakteryzuje działalność Organizacji Wyzwolenia Palestyny. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację w Palestynie przed II wojną światową; • wyjaśnia rolę intifady; • przedstawia rolę islamu w życiu politycznym w państwach bliskowschodnich. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje współczesne relacje izraelskopalestyńskie.

22. Zimna wojna – rywalizacja USA i ZSRS o dominację w świecie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny i skutki kryzysu kubańskiego; wymienia przykładowe przyczyny i skutki kryzysu berlińskiego; wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojny w Wietnamie; wymienia przykładowe postanowienia aktu końcowego KBWE. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny i skutki kryzysu kubańskiego; przedstawia przyczyny i skutki kryzysu berlińskiego; przedstawia przyczyny i skutki wojny w Wietnamie; przedstawia inne płaszczyzny, na których dochodziło do rywalizacji między Stanami Zjednoczonymi a ZSRS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację na Kubie na przełomie lat 50. i 60. XX w.; przedstawia rywalizację w państwach Ameryki Łacińskiej między komunistami a miejscowymi reżimami lub partyzantką wspieranymi przez USA; przedstawia proces rozbrojeniowy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego ideologia komunistyczna zyskiwała zwolenników w krajach Ameryki Łacińskiej; ocenia wpływ konfliktów międzynarodowych na pozycję Stanów Zjednoczonych i ZSRS; ocenia, które z państw wygrało rywalizację o dominację w XX-wiecznym świecie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, w jaki sposób udział w wojnie w Wietnamie odcisnął się na społeczeństwie amerykańskim.
--	--	---	---	---	---

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
23. Daleki Wschód po II wojnie światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegała polityka wielkiego skoku i rewolucja kulturalna w Chinach; wymienia zmiany, które zaszły w Chinach po śmierci Mao Zedonga. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunki między ChRL a ZSRS po II wojnie światowej; przedstawia zjawisko „azjatyckich tygrysów”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Chinach po II wojnie światowej; charakteryzuje przemiany w ChRL po śmierci Mao Zedonga; charakteryzuje sytuację w Japonii po II wojnie światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę zagraniczną ChRL; ocenia rolę Chin w międzynarodowym układzie sił. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia relację między dwoma państwami chińskimi po II wojnie światowej; wyjaśnia, jak te relacje wpływają na stosunki międzynarodowe.

24. Integracja europejska	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie proces rozszerzania się Wspólnot Europejskich a potem Unii Europejskiej; • wymienia organy Unii Europejskiej i ich przykładowe kompetencje; • wymienia ojców założycieli Unii Europejskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny współpracy pomiędzy państwami europejskimi; • przedstawia etapy i obszary integracji europejskiej; • wymienia cele Rady Europy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny współpracy i integracji pomiędzy państwami europejskimi; • wyjaśnia, co wpłynęło na pojawienie się idei integracji europejskiej; • przedstawia cele i działalność Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia korzyści, jakie wynikają z członkostwa w Unii Europejskiej; • ocenia zagrożenia, jakie może nieść za sobą funkcjonowanie Unii Europejskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym się różnią i jakie mogą być konsekwencje różnych koncepcji jednoczenia Europy.
25. Przemiany społeczne, kulturowe i technologiczne na Zachodzie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmiany demograficzne i społeczne w 2. poł. XX w.; • pokazuje na mapie kierunki migracji w 2. poł. XX w. i wyjaśnia ich przyczyny; • charakteryzuje kulturę masową 2. poł. XX w.; • wymienia subkulturę młodzieżową. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia główne nurty w muzyce, literaturze i filmie w 2. poł. XX w.; • przedstawia zmiany w sztukach plastycznych w 2. poł. XX w.; • przedstawia rozwój środków komunikacji w 2. poł. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje przemian demograficznych i społecznych w 2. poł. XX w.; • przedstawia zmiany w pozycji kobiety w społeczeństwie w 2. poł. XX w.; • wyjaśnia, jak zmiany społeczne i kulturowe wpłynęły na pozycję rodziny w 2. poł. XX w.; • charakteryzuje stosunek młodzieży do zastanej kultury i obyczajowości w 2. poł. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ rozwoju środków przekazu informacji na przemiany społeczne i kulturalne; • przedstawia najważniejsze nurty filozoficzne w 2. poł. XX w.; • wyjaśnia wpływ Soboru Watykańskiego II i pontyfikatu Jana Pawła II na przemiany w Kościele katolickim. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe filmy i dzieła literackie, które, jego zdaniem, najlepiej przedstawiają zmiany zachodzące w społeczeństwie w XX w. i uzasadnia swój wybór.

Temat lekcji	Ocena
--------------	-------

<p>26. Rok 1956 – Poznański Czerwiec i Polski Październik</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim byli puławianie i natolińczycy; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki Poznańskiego Czerwca; • wyjaśnia pojęcie Polski Październik. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmiany w polityce władz komunistycznych po śmierci J. Stalina; • przedstawia różnice pomiędzy puławianami, a natolińczykami; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Poznańskiego Czerwca; • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez W. Gomułkę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany w strukturze aparatu bezpieczeństwa po śmierci J. Stalina; • wyjaśnia, na czym polegała walka o władzę w łonie PZPR po śmierci B. Bieruta; • przedstawia reakcje społeczeństwa na wydarzenia w kraju w 2. poł. 1956 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reakcje społeczeństwa na wydarzenia na Węgrzech w 2. poł. 1956 r.; • ocenia, w której dziedzinie zmiany wprowadzane po śmierci J. Stalina były najbardziej widoczne; • ocenia politykę W. Gomułki w kontekście przemian w Polsce po śmierci J. Stalina. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę wyborów do Sejmu w 1957 r. w kontekście przemian politycznych w 2. poł. lat 50. XX w.
<p>27. Polska w czasach Władysława Gomułki 1956–1970</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia obchody Milenium Chrztu Polski i Tysiąclecia Państwa Polskiego; • wymienia inicjatywy polskie w polityce zagranicznej w okresie rządów W. Gomułki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację gospodarczą w okresie rządów W. Gomułki; • wymienia elementy polityki władz komunistycznych wobec Kościoła katolickiego na przełomie lat 50. i 60. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób władza przywracała kontrolę partii nad społeczeństwem; • charakteryzuje stosunek władz komunistycznych do Kościoła katolickiego na przełomie lat 50. i 60. XX w.; • wyjaśnia, dlaczego zorganizowano dwa odrębne obchody rocznicy wydarzenia związanego z początkiem Polski. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Polski w okresie rządów W. Gomułki; • ocenia znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich z 1965 r.; • ocenia, na ile W. Gomułka spełnił nadzieje Polaków związane z objęciem przez niego władzy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, jak obchodzono Milenium Chrztu Polski i Tysiąclecie Państwa Polskiego w jego regionie; • przedstawia osiągnięcia polskich artystów na arenie międzynarodowej.
<p>28. Protesty społeczne 1968 i 1970 r.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny i skutki wydarzeń marca 1968 r.; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń grudnia 1970 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postulaty frakcji działających wewnątrz PZPR w latach 60. XX w.; • wskazuje przykładowe różnice między wydarzeniami marca 1968 r. a grudnia 1970 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny niezadowolenia społecznego z rządów W. Gomułki; • przedstawia rywalizację wewnątrz PZPR w latach 60. XX w. i jej wpływ na wydarzenia marca 1968 r.; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń marca 1968 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co budziło niezadowolenie społeczeństwa w okresie rządów W. Gomułki; • przedstawia znaczenie listu 34; • porównuje protesty społeczne z marca 1968 r. i grudnia 1970 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym było poselskie koło „Znak” i przedstawia jego działalność, szczególnie w trakcie wydarzeń marcowych 1968 r.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
29. Dekada Edwarda Gierka 1970–1980	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i skutki wydarzeń czerwca 1976 r.; • wymienia cele polityki gospodarczej ekipy E. Gierka i podaje przykłady jej realizacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę gospodarczą ekipy E. Gierka; • charakteryzuje politykę zagraniczną E. Gierka; • wymienia cechy kultury polskiej lat 70. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmiany wprowadzone do konstytucji w 1976 r.; • wyjaśnia, jakie znaczenie miał wybór kard. Karola Wojtyły na papieża i jego pierwszej pielgrzymki do Polski; • charakteryzuje kulturę polską lat 70. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę gospodarczą ekipy E. Gierka; • charakteryzuje przemiany ustrojowo-administracyjne z okresu rządów E. Gierka; • wyjaśnia, jakie sukcesy Polaków i dlaczego wykorzystywała propaganda lat 70. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Fiat 126p. stał się symbolem epoki E. Gierka.
30. Opozycja polityczna w PRL 1976–1980	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe organizacje opozycyjne działające w Polsce w II poł. lat 70. XX w. (KOR, ROPCiO, WZZ); • przedstawia cele działań KOR-u i WZZ; • wymienia przykłady działań środowisk opozycyjnych w Polsce w 2. poł. lat 70. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cele działań organizacji opozycyjnych w Polsce w latach 70. XX w.; • charakteryzuje działalność środowisk opozycyjnych w Polsce w 2. poł. lat 70. XX w.; • wyjaśnia, co wpływało na stosunek władz PRL-u do organizacji opozycyjnych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia organizacje opozycyjne działające w Polsce w 2. poł. lat 70. XX w.; • przedstawia cele działań tych organizacji; • porównuje działalność różnych środowisk opozycyjnych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, który nurt działalności opozycyjnej władze PRL zwalczały najbardziej i dlaczego; • porównuje stosunek władz PRL do opozycji w 2. poł. lat 40. i w latach 70. XX w.; • ocenia rolę organizacji opozycyjnych w życiu społeczeństwa polskiego w latach 70. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia losy mniej znanych działaczy opozycyjnych (np. Andrzej i Benedykt Czumowie, członkowie grupy tatarników, Kazimierz Świtoń, Ryszard i Jerzy Kowalczykowie).

<p>31. Narodziny „Solidarności” 1980–1981</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny i skutki strajków z 1980 r.; przedstawia przykłady działalności NSZZ „Solidarność”; wymienia elementy kryzysu gospodarczego w latach 1980–1981. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny, przebieg i skutki strajków z 1980 r.; przedstawia struktury NSZZ „Solidarność”; charakteryzuje sytuację gospodarczą w latach 1980–1981. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany personalne w PZPR, które zaszły po powstaniu „Solidarności” i wyjaśnia ich przyczyny; przedstawia relacje między władzami PRL a NSZZ „Solidarność”; przedstawia stosunek członków PZPR do NSZZ „Solidarność”. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w strukturach PZPR, które zaszły po powstaniu „Solidarności”; ocenia znaczenie „prowokacji bydgoskiej”; porównuje wystąpienia społeczne z lat 1970 i 1976 ze strajkami w 1980 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność Niezależnego Zrzeszenia Studentów w latach 1980–1981.
---	--	--	--	---	---

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
<p>32. Czas stanu wojennego 1981–1983</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia ograniczenia w funkcjonowaniu społeczeństwa, jakie wprowadzono w trakcie stanu wojennego; podaje przykłady represji wobec działaczy opozycji i osób ją wspierających w trakcie i po zakończeniu stanu wojennego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcję działaczy „Solidarności” na wprowadzenie stanu wojennego; charakteryzuje opór obywateli wobec władz w czasie stanu wojennego; charakteryzuje sytuację gospodarczą w czasie stanu wojennego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcję obywateli na wprowadzenie stanu wojennego; przedstawia reakcję państw zachodnich na wprowadzenie w Polsce stanu wojennego; charakteryzuje rolę Kościoła w trakcie stanu wojennego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki między sytuacją gospodarczą na początku lat 80. XX w. a stanem wojennym; ocenia, jak ograniczenia stanu wojennego wpłynęły na życie codzienne obywateli; ocenia legalność i zasadność wprowadzenia stanu wojennego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ocenę stanu wojennego w literaturze i filmie polskim; przedstawia przykładowe happeningi Pomarańczowej Alternatywy i ich związek z rzeczywistością PRL lat 80. XX w.

33. Polacy poza Polską	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność i rolę Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego oraz Instytutu Literackiego; • wymienia przyczyny emigracji w okresie PRL; • wymienia grupy Polaków, które po zakończeniu wojny pozostały na terenie ZSRS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację Polaków, którzy zdecydowali się pozostać na emigracji po zakończeniu II wojny światowej; • przedstawia stosunek władz PRL do polskich emigrantów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na sytuację Polaków, którzy zdecydowali się pozostać na emigracji po zakończeniu II wojny światowej; • przedstawia położenie i rolę polskich władz emigracyjnych; • charakteryzuje działalność kulturalną polskiej emigracji po II wojnie światowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację Polaków w ZSRS po II wojnie światowej; • przedstawia stosunek władz PRL do osób, które pozostały na terenie ZSRS; • przedstawia sytuację Polaków na Zaolziu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetki twórców emigracyjnych; • ocenia wpływ ich twórczości na społeczeństwo w kraju.
VI. Polska i świat na przełomie XX i XXI w.					
34. Kryzys w Związku Sowieckim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki, które przyczyniły się do kryzysu Związku Sowieckiego; • wyjaśnia terminy: <i>pierestrojka</i> i <i>glasnost</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia trudności gospodarcze ZSRS na przełomie lat 70. i 80. XX w.; • charakteryzuje gospodarkę ZSRS na przełomie lat 70. i 80. XX w.; • charakteryzuje politykę zagraniczną Michaiła Gorbaczowa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę wewnętrzną Michaiła Gorbaczowa; • charakteryzuje konflikty narodowościowe w ZSRS; • wyjaśnia przyczyny interwencji sowieckiej w Afganistanie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność dysydentów w ZSRS; • ocenia skutki interwencji sowieckiej w Afganistanie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podłoże i konsekwencje konfliktów etnicznych w ZSRS w 2. poł. lat 80. i w latach 90. XX w.; • przedstawia konsekwencje inwestycji gospodarczych w ZSRS dla środowiska naturalnego.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
35. Upadek Polski Ludowej i narodziny III Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia problemy gospodarcze Polskie w latach 80. XX w.; wymienia zmiany ustrojowe, do których doszło w Polsce w wyniku decyzji podjętych w trakcie obrad Okrągłego Stołu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia relacje między władzą a opozycją po stanie wojennym; wymienia kolejne zmiany ustrojowe z lat 1989–1990; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia projekty reform i zmiany w polityce gospodarczej w Polsce w latach 80. XX w.; charakteryzuje obrady Okrągłego Stołu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na zmianę stosunku władzy do opozycji; ocenia realizację ustaleń Okrągłego Stołu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, genezę i znaczenie pojęć: wybory kontraktowe i Sejm kontraktowy; wyjaśnia, kim byli „badylarze”.
36. Jesień Ludów 1989 r. i jej konsekwencje	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organizacje opozycyjne działające w krajach bloku wschodniego w latach 70. i 80. XX w.; wymienia cechy charakterystyczne przemian z lat 1989–1990 w krajach bloku wschodniego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację w krajach bloku wschodniego w latach 70. i 80. XX w.; charakteryzuje przemiany z lat 1989–1990 w NRD, Czechosłowacji, Rumunii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany z lat 1989–1990 na Węgrzech; porównuje proces przemian w krajach bloku wschodniego; wyjaśnia, czym różniły się przemiany w Rumunii od przemian w pozostałych krajach bloku wschodniego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany z lat 1989–1990 w Bułgarii; wyjaśnia, co wpływało na przebieg zmian w krajach bloku wschodniego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego na określenie wydarzeń w NRD w 1989 r. używa się wyrażenia „Niemcy zagłosowali nogami”.
37. Rozpad Związku Sowieckiego, Czechosłowacji i Jugosławii	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie państwa, które powstały po rozpadzie ZSRS, Czechosłowacji i Jugosławii; wymienia przyczyny rozpadu ZSRS; wymienia przyczyny rozpadu Jugosławii; wymienia przyczyny rozpadu Czechosłowacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje konflikty etniczno-religijne w Jugosławii; przedstawia etapy rozpadu ZSRS; wymienia państwa, które utworzyły Wspólnotę Niepodległych Państw; przedstawia etapy rozpadu Jugosławii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia konsekwencje rozpadu ZSRS i Jugosławii; przedstawia rolę Wspólnoty Niepodległych Państw; przedstawia udział organizacji międzynarodowych w konflikcie w byłej Jugosławii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje problemy ZSRS na przełomie lat 80. i 90. XX w.; przedstawia walkę o władzę w ZSRS w latach 90. XX w.; porównuje przebieg procesu rozpadu ZSRS, Czechosłowacji i Jugosławii; ocenia udział organizacji międzynarodowych w konflikcie w byłej Jugosławii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny i skutki wojen czecheńskich.
38. Świat na początku XXI wieku	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady konfliktów zbrojnych na świecie na przełomie XX i XXI w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie na przełomie XX i XXI w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działania podjęte przez wspólnotę międzynarodową w celu zwalczania terroryzmu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie wojny hybrydowej i podaje jej przykłady; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konflikt w Syrii w kontekście wydarzeń Arabskiej Wiosny z początku XXI w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje terroryzmu we współczesnym świecie i przykładowe organizacje terrorystyczne; wymienia przykładowe problemy biednego Południa. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działalność terrorystów, przywołując przykłady działalności konkretnych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, na czym polega podział na bogatą Północ i biedne Południe. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje problemy biednego Południa; wyjaśnia, w jaki sposób problemy biednego Południa przyczyniają się do braku stabilizacji w regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ konfliktów i problemów współczesnego świata na układ sił i funkcjonowanie państw. 	
39. III Rzeczpospolita	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia reformy przeprowadzone w Polsce w latach 90. XX w.; wymienia najważniejsze partie polityczne działające w Polsce w latach 90. XX w. i na początku XXI w.; wymienia zasady konstytucji z 1997 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia problemy III Rzeczypospolitej ze szczególnym uwzględnieniem problemu lustracji i rozliczenia zbrodni popełnionych w PRL; charakteryzuje przemiany składu polskiego Sejmu na przełomie XX i XXI w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje scenę polityczną w Polsce na początku lat 90. XX w.; wyjaśnia, co wpływało na skład polskiego Sejmu na przełomie XX i XXI w.; charakteryzuje reformy przeprowadzone w Polsce w latach 90. XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia bilans przemian w Polsce po 1989 r.; ocenia proces lustracji i dekomunizacji przeprowadzany w Polsce po 1989 r.; wyjaśnia, na czym polegała „falandyzacja prawa”, oraz jakie były jej przyczyny i skutki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje przyczyny upadku rządów w latach 90. XX w.
40. Polska w integrującym się świecie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej w XXI w.; wymienia reformy gospodarcze przeprowadzone w Polsce w latach 90. XX w.; przedstawia proces integracji Polski z Unią Europejską. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację gospodarczą Polski w latach 90. XX w.; wymienia kierunki polskiej polityki zagranicznej na przełomie XX i XXI w.; wymienia porażki i sukcesy polskiej polityki zagranicznej po 1989 r.; przedstawia proces wejścia Polski do NATO. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany w kulturze po 1989 r.; przedstawia bilans przemian gospodarczych w Polsce po 1989 r.; przedstawia działania Polski podjęte w ramach NATO. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia konsekwencje przemian gospodarczych w Polsce po 1989 r.; ocenia polską politykę zagraniczną po 1989 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego w 1990 r. doszło do podpisania układu granicznego z RFN, mimo że RFN uznała polską granicę zachodnią w 1970 r.; przedstawia zmiany gospodarczo-społeczne, które zaszły po 1989 r. w jego regionie.